

**UCHWAŁA NR XVI/194/2025
RADY MIEJSKIEJ WE WRZEŚNI**

z dnia 18 grudnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata
2026-2030**

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2025 r., poz. 1214 ze zm.) Rada Miejska we Wrześni uchwala co następuje:

§ 1. 1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Września.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej we Wrześni

Bogdan Nowak

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA I GMINY WRZEŚNIA

Na lata 2026-2030

Spis treści

Wstęp.....	4
Diagnoza – Rozwiązanie – Wdrożenie – Ewaluacja, cztery filary Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2025-2030.....	6
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026-2030 a inne strategiczne dokumenty.....	8
Poziom ogólnokrajowy.....	8
Poziom województwa.....	9
Poziom powiatu.....	13
Poziom gminy.....	17
Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Września w ujęciu syntetycznym.....	20
Demografia w Gminie Września.....	20
Sytuacja gospodarcza w wymiarze lokalnym.....	21
Lokalna infrastruktura społeczna.....	22
Lokalny system pomocy społecznej – analiza lokalnych problemów społecznych, wyzwań systemowych i oferowanych form wsparcia.....	23
Analiza SWOT.....	30
Mocne strony.....	30
Słabe strony.....	31
Szanse.....	32
Zagrożenia.....	32
Misja i wizja.....	34
Cele strategiczne, cele operacyjne i zadania Strategii.....	36
Cel strategiczny I. Wsparcie rodziny i przeciwdziałanie kryzysom społecznym.....	36
Cel operacyjny 1. Wzmacnianie rodzin w trudnej sytuacji życiowej.....	36
Cel operacyjny 2. Ograniczanie skutków uzależnień.....	36
Cel operacyjny 3. Rozwój potencjału młodych mieszkańców.....	37
Cel operacyjny 4. Ochrona przed przemocą i wsparcie osób doświadczających przemocy.....	37
Cel operacyjny 5. Profesjonalizacja i dobrostan kadry pomocy społecznej.....	37
Cel strategiczny II. Aktywne, bezpieczne i samodzielne życie osób starszych.....	37
Cel operacyjny 1. Wzmacnianie bezpieczeństwa i praw osób starszych.....	37
Cel operacyjny 2. Wzmacnianie głosu i reprezentacji seniorów w życiu publicznym.....	38
Cel operacyjny 3. Aktywizacja społeczna osób starszych.....	38
Cel operacyjny 4. Opieka i wsparcie w miejscu zamieszkania.....	38

Cel strategiczny III. Równe szanse i wysoka jakość życia dla osób z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi.....	39
Cel operacyjny 1. Włączanie społeczne.....	39
Cel operacyjny 2. Wysokiej jakości opieka i wsparcie.....	39
Cel operacyjny 3. Aktywizacja zawodowa.....	39
Cel Strategiczny IV. Wzmacnianie kondycji psychicznej i odporności emocjonalnej mieszkańców.....	39
Cel operacyjny 1. Promocja zdrowia psychicznego.....	39
Cel operacyjny 2. Rozwój wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego.....	39
Cel strategiczny V. Aktywna społeczność lokalna.....	40
Cel operacyjny 1. Wspieranie organizacji pozarządowych.....	40
Cel operacyjny 2. Integracja mieszkańców poprzez kulturę, sport i rekreację.....	40
Cel operacyjny 3. Wzmacnianie aktywności obywatelskiej.....	40
Wskaźniki realizacji Strategii.....	41
Wskaźniki: Cel strategiczny I. Wsparcie rodziny i przeciwdziałanie kryzysom społecznym.....	42
Wskaźniki: Cel strategiczny II. Aktywne, bezpieczne i samodzielne życie osób starszych.....	45
Wskaźniki: Cel strategiczny III. Równe szanse i wysoka jakość życia dla osób z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi.....	47
Wskaźniki: Cel strategiczny IV. Wzmacnianie kondycji psychicznej i odporności emocjonalnej mieszkańców.....	49
Wskaźniki: Cel strategiczny V. Aktywna społeczność lokalna.....	50
Wdrażanie i monitoring.....	52
Ramy finansowe Strategii.....	54

Wstęp

Kontekst strategii – współczesne wyzwania i lokalna odpowiedzialność

Wydarzenia ostatnich lat tj. pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie, kryzys uchodźczy, a także wzrost kosztów życia i kryzys energetyczny, uwiarydliły, jak istotne znaczenie ma dziś polityka społeczna prowadzona na poziomie lokalnym. Obok tradycyjnych zadań samorządu, takich jak wspieranie osób w kryzysie socjalnym, rodzin, osób starszych czy osób z niepełnosprawnościami, pojawiły się nowe wyzwania wynikające z globalnych zjawisk społeczno-gospodarczych, które bezpośrednio wpływają na jakość życia mieszkańców Gminy Września.

Doświadczenia te unaocznily, że odpowiedzialność władz samorządowych za tworzenie warunków godnego i bezpiecznego życia mieszkańców ma obecnie jeszcze większe znaczenie. Jednocześnie, w tle wspomnianych procesów, zachodzą również istotne przemiany w krajowej polityce społecznej np. wzrost znaczenia zdrowia psychicznego, rozwój usług środowiskowych, a także zachodzący proces deinstytucjonalizacji w pomocy społecznej.

Wszystko to sprawia, że liczba obszarów wymagających mądrego i długofalowego zarządzania na poziomie gminy stale rośnie. To właśnie na tym szczeblu, najbliższym mieszkańcom, spotykają się współczesne wyzwania, problemy i potrzeby, często mające charakter ogólnokrajowy, z lokalnymi strategiami ich zapobiegania lub łagodzenia ich negatywnym skutkom.

Gmina Września – odpowiedzialna z potencjałem społeczno-gospodarczym

Września jest gminą nowoczesną, dynamicznie rozwijającą się gospodarczo i społecznie, z silnym potencjałem infrastrukturalnym, edukacyjnym i kulturalnym. Wysoka jakość życia mieszkańców oraz aktywność społeczności lokalnej stanowią jej ogromny atut. Jednocześnie nie można tracić z pola widzenia tych grup, które wymagają szczególnego wsparcia, osób w kryzysie ubóstwa, bezrobocia, samotnych seniorów, osób z niepełnosprawnościami, rodzin przeżywających trudności wychowawcze, czy obywateli Ukrainy szukających stabilizacji w nowym środowisku.

Wszystkie te zjawiska tworzą nową mapę potrzeb społecznych i wymagają od samorządu Wrześni nie tylko reagowania na bieżące problemy, ale też systemowego planowania działań, które pozwolą skutecznie przeciwdziałać wykluczeniu i wzmacniać lokalną wspólnotę.

Strategia jako odpowiedź na wyzwania społeczne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026–2030

stanowi odpowiedź na te wyzwania. Jej zakres został zdefiniowany zarówno przez kierunki polityk publicznych wyższego szczebla: krajowego, wojewódzkiego i powiatowego, jak i przez lokalne uwarunkowania, mocne strony oraz zidentyfikowane potrzeby społeczności lokalnej.

Dokument ten łączy wiedzę, analizę i praktyczne podejście do rozwiązywania problemów społecznych. Opiera się na rzetelnej diagnozie społeczno-demograficznej, analizie SWOT, określeniu wizji i misji gminy w obszarze polityki społecznej, a także jasno zdefiniowanych celach strategicznych, celach operacyjnych i przypisanych im zadaniach. Zawiera także zestaw wskaźników monitorujących, które pozwolą ocenić skuteczność wdrażanych działań.

Strategia ma charakter nie tylko planistyczny, ale i wdrożeniowy, jest narzędziem do realizacji lokalnej polityki społecznej w sposób skoordynowany, odpowiedzialny i skuteczny. Stanowi również

kompedium wiedzy o sytuacji społecznej Gminy Września oraz kierunkach rozwoju systemu wsparcia społecznego w najbliższych latach.

Diagnoza – Rozwiązanie – Wdrożenie – Ewaluacja, cztery filary Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2025-2030

Tworzenie strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Września opiera się na spójnym, logicznym procesie planowania, który obejmuje cztery zasadnicze etapy: diagnozę, opracowanie rozwiązań, wdrożenie oraz ewaluację. Każdy z nich stanowi integralny element cyklu zarządzania polityką społeczną i gwarantuje skuteczność podejmowanych działań.

Diagnoza

Strategia została opracowana w oparciu o kompleksową diagnozę sytuacji społecznej Gminy Września. Analiza objęła najważniejsze obszary życia mieszkańców, od struktury demograficznej, przez sytuację gospodarczą i rynek pracy, po zasoby pomocy społecznej, usługi środowiskowe i infrastrukturę społeczną. Wykorzystano ogólnodostępne dane statystyczne, sprawozdawcze oraz wyniki lokalnych analiz i obserwacji, a także informacje pochodzące z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

Celem diagnozy było nie tylko rozpoznanie aktualnego stanu, ale również identyfikacja trendów i wyzwań społecznych, takich jak starzenie się populacji, potrzeba rozwoju usług dla osób z niepełnosprawnościami czy wzmacnianie aktywności lokalnej. Zebrane dane stały się podstawą do wyznaczenia realistycznych i mierzalnych celów strategicznych odpowiadających na rzeczywiste potrzeby mieszkańców.

Rozwiązania

Strategia formułuje kierunki działań i konkretne rozwiązania ukierunkowane na ograniczenie i przeciwdziałanie problemom społecznym zdiagnozowanym w gminie. Uwzględnia pięć kluczowych obszarów interwencji: wsparcie rodziny i dziecka, wsparcie osób starszych zarówno tych prowadzących aktywne życie jak i tych niesamodzielnych wymagających pomocy i opieki, poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami i osób z zaburzeniami psychicznymi, wzmacnianie kondycji psychicznej i odporności emocjonalnej (tzw. rezyliencji) mieszkańców oraz rozwój aktywnej społeczności lokalnej. Dokument zakłada współdziałanie instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, sektora prywatnego i mieszkańców. Istotnym elementem jest także określenie mechanizmów finansowania, podziału kompetencji oraz priorytetów w zakresie wdrażania rozwiązań społecznych, tak aby zapewnić ich trwałość i efektywność.

Wdrożenie

Strategia nie ogranicza się do sformułowania kierunków działań, jej celem jest praktyczne przełożenie przyjętych założeń na rzeczywiste działania. Wdrożenie zakłada budowę sprawnego systemu współpracy między instytucjami oraz skuteczne zarządzanie projektami społecznymi. Każde z zaplanowanych działań posiada jasno określone cele operacyjne, ramy czasowe oraz podmioty odpowiedzialne za realizację. Kluczowe znaczenie ma także zapewnienie skutecznej komunikacji międzysektorowej, wsparcie kadrowe oraz rozwój kompetencji pracowników instytucji pomocowych.

Ewaluacja

Integralną częścią strategii jest system monitorowania i ewaluacji, który umożliwia ocenę skuteczności wdrażanych rozwiązań. W dokumencie określono zestaw wskaźników mierzących stopień realizacji celów oraz wpływ działań na poprawę jakości życia mieszkańców.

Regularna ewaluacja pozwoli nie tylko weryfikować efekty podejmowanych interwencji, lecz także elastycznie reagować na zmieniające się potrzeby społeczne i dostosowywać politykę społeczną do nowych wyzwań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026-2030 a inne strategiczne dokumenty

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026-2030 stanowi dokument programowy, który uwzględnia założenia innych strategicznych działań w obszarze polityki społecznej. Aby skutecznie odpowiadać na potrzeby lokalnej społeczności, strategia ta musi być spójna z kierunkami wyznaczanymi przez polityki wyższego szczebla oraz pozostawać komplementarna wobec najważniejszych dokumentów obowiązujących na poziomie gminy.

W dalszej części tego rozdziału zaprezentowane zostały ramowe dokumenty na poziomie polityki krajowej, wojewódzkiej i lokalnej, których zapisy, pomimo tego, że nie zawsze znajdują bezpośrednie odniesienie w tworzonej Strategii, to w istotny sposób wyznaczają kierunki działań programowych w ramach kluczowych dla Gminy obszarów polityki społecznej.

Poziom ogólnokrajowy

Kierunki działań w zakresie polityki społecznej wyznaczają dokumenty o charakterze krajowym. Są to przede wszystkim powszechnie obowiązujące ustawy, które regulują wybrane kwestie na ogólnym poziomie. Równie istotne, z perspektywy wdrożeniowej, są szczegółowe programy ustanawiające skoordynowane działania na rzecz wdrożenia określonych rozwiązań. Dodatkowo warto także pamiętać o krajowych strategiach i planach definiujących długofalowe cele polityk publicznych. Z perspektywy niniejszej Strategii kluczowe są dokumenty wskazane i krótko scharakteryzowane w poniższej tabeli:

Tabela 1. Dokumenty na poziomie ogólnopolskim

Dokument	Obszary istotne dla Strategii
Ustawa o pomocy społecznej	pomoc społeczna, rodzina, świadczenia społeczne
Ustawa o świadczeniach rodzinnych	pomoc społeczna, rodzina, świadczenia społeczne
Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	rodzina, piecza zastępcza, pomoc społeczna
Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie	aktywność obywatelska
Ustawa o zatrudnieniu socjalnym	niepełnosprawność, rynek pracy, świadczenia społeczne
Ustawa o spółdzielniach socjalnych	niepełnosprawność, rynek pracy, świadczenia społeczne
Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego	zdrowie, niepełnosprawność
Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	zdrowie, uzależnienia, alkoholizm
Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej	rodzina, pomoc społeczna, usługi społeczne
Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	zdrowie, uzależnienia, narkotyki

Ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego	mieszkalnictwo, pomoc społeczna
Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	rodzina, świadczenia społeczne
Ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych	rodzina, pomoc społeczna, usługi społeczne
Ustawa o rewitalizacji	mieszkalnictwo, przestrzeń wspólna
Rodzina 800 plus	rodzina, świadczenia społeczne
Dobry Start	rodzina, świadczenia społeczne
Maluch+	rodzina, opieka, praca
Program „Od zależności ku samodzielności”	polityka senioralna, aktywność obywatelska, zdrowie
Program Korpus Wsparcia Seniorów	polityka senioralna, aktywność obywatelska, zdrowie
Opieka 75+	polityka senioralna, zdrowie
Program współpracy z organizacjami pozarządowymi na lata 2024-2026	aktywność obywatelska, trzeci sektor
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027	ubóstwo, pomoc społeczna
Program „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”	zdrowie, zdrowie psychiczne
Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030	przemoc, rodzina
Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym	bezdomność, pomoc społeczna
Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	pomoc społeczna, rodzina
Strategia Rozwoju Usług Społecznych	wielowymiarowa polityka społeczna
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	wielowymiarowa polityka społeczna
Krajowe Plany Działań na rzecz Zatrudnienia 2024-2026	wielowymiarowa polityka społeczna
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego – programy krajowe: Rozwój społeczny	wielowymiarowa polityka społeczna

Poziom województwa

Ogólnopolskie dokumenty ramowe są adaptowane na poziomie samorządu, gdzie ich ogólne założenia zostają uszczegółowione w strategiach i programach realizowanych na trzech poziomach: wojewódzkim, powiatowym i gminnym. W przypadku Gminy Września kierunki działań w obszarze polityki społecznej określone są w pierwszej kolejności na szczeblu Samorządu Województwa Wielkopolskiego. Dlatego opracowując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026–2030, należy uwzględnić priorytety zawarte w dokumentach o charakterze regionalnym.

Tabela nr 2. Dokumenty na poziomie wojewódzkim

Dokument	Priorytety/cele strategiczne oraz istotność w kontekście Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026-2030
Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do	Strategia zawiera cztery cele strategiczne, które zostały rozpisane na cele operacyjne: Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy

2030 roku	swoich mieszkańców Cel strategiczny 2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski Cel strategiczny 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem Do powyższych celów strategicznych zostały zaproponowane cele operacyjne. Istotne dla gminnej Strategii są następujące cele operacyjne oraz towarzyszące im kierunki działań: Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia ▪ Tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości ▪ Aktywizacja niewykorzystanych zasobów pracy Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie ▪ Wzmacnianie potencjału demograficznego i funkcji rodziny ▪ Rozwój srebrnej gospodarki ▪ Wzrost atrakcyjności osiedleńczej regionu ▪ Promocja zdrowego stylu życia, rozwój opieki i infrastruktury zdrowotnej Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom ▪ Poprawa dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej ▪ Wyrównywanie szans edukacyjnych ▪ Rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu ▪ Kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, innowacyjnych, w tym rozwój innowacji społecznych ▪ Wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury ▪ Rozwój przemysłu czasu wolnego Cel operacyjny 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług ▪ Wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach ▪ Wzrost kompetencji kadr instytucji publicznych ▪ Rozwój współzarządzania, z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej
Strategia Polityki Społecznej dla Województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Strategia definiuje pięć celów strategicznych: Cel strategiczny 1. Usługi społeczne dostępne i wysokiej jakości Cel strategiczny 2. Infrastruktura zróżnicowana i dostępna w środowisku lokalnym Cel strategiczny 3. Wielkopolska obywatelska, potrafiąca się samoorganizować Cel strategiczny 4. Mieszkańcy aktywni i włączeni w główny nurt życia społeczno-gospodarczego Cel strategiczny 5. Regionalny system polityki społecznej – skoordynowany, wielosektorowy i międzyinstytucjonalny W każdym z celów swoje zadania ma również gmina.
Wielkopolski Plan	Obszary deinstytucjonalizacji i priorytety dla Wielkopolski:

**Deinstytucjonalizacji
i Rozwoju Usług
Społecznych na lata
2023-2026**

Osoby starsze:

Priorytet I. Poprawa dostępu osób starszych do odpowiadającego ich potrzebom wsparcia świadczonego w środowisku lokalnym.

Priorytet II. Poprawa dostępu osób starszych przebywających w instytucjach opieki całodobowej do wsparcia realizowanego z poszanowaniem ich podmiotowości i wyboru.

Rodzina:

Priorytet I. Poprawa dostępu rodzin i dzieci (w tym przebywających w pieczy zastępczej) do odpowiadającego ich potrzebom wsparcia świadczonego w środowisku lokalnym.

Priorytet II. Poprawa dostępu dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej do wsparcia realizowanego z poszanowaniem ich podmiotowości i wyboru, w tym wsparcia w procesie usamodzielniania.

Osoby z ograniczoną sprawnością

Priorytet I. Poprawa dostępu osób z ograniczoną sprawnością do odpowiadającego ich potrzebom wsparcia świadczonego w środowisku lokalnym.

Priorytet II. Poprawa dostępu osób z ograniczoną sprawnością przebywających w instytucjach opieki całodobowej do wsparcia realizowanego z poszanowaniem ich podmiotowości i wyboru, w tym wsparcia w procesie usamodzielniania.

Osoby w kryzysie bezdomności:

Priorytet I. Poprawa dostępu osób w kryzysie bezdomności do odpowiadającego ich potrzebom wsparcia świadczonego w środowisku lokalnym

Priorytet II. Poprawa dostępu osób w kryzysie bezdomności przebywających w instytucjach całodobowych do wsparcia realizowanego z poszanowaniem ich podmiotowości i wyboru (w tym wsparcie w procesie usamodzielniania do życia poza instytucją)

Osoby z zaburzeniami psychicznymi:

Priorytet I. Poprawa dostępu osób narażonych na wystąpienie kryzysu psychicznego, osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym doświadczających kryzysów psychicznych do odpowiadającego ich potrzebom wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego świadczonego w środowisku lokalnym.

Priorytet II. Poprawa dostępu osób doświadczających kryzysów psychicznych przebywających w instytucjach całodobowych do wsparcia realizowanego z poszanowaniem ich podmiotowości i wyboru (w tym wsparcie w procesie usamodzielniania do życia poza instytucją).

Powyższe priorytety realizowane są w obrębie czterech wymiarów: usługi społeczne, infrastruktura społeczna, aktywność społeczna i obywatelska, włączenie społeczne.

**Wielkopolski Program
Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie**

Program opiera się na czterech priorytetach:

Priorytet I. Poprawa sytuacji osób doświadczających przemocy w rodzinie

na lata 2021-2025	Priorytet II. Intensyfikacja oddziaływań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie Priorytet III. Wzmocnienie kadr wielkopolskich instytucji w realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie Priorytet IV. Zwiększenie świadomości Wielkopolan w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
Wielkopolski Program Wspierania Rodziny, Systemu Pieczy Zastępczej i Adopcji na lata 2021-2025	Priorytety Programu to: Priorytet I. Wzmocnienie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej Priorytet II. Poprawa sytuacji osób funkcjonujących w systemie pieczy zastępczej Priorytet III. Wsparcie osób funkcjonujących w systemie adopcji w wyzwaniach związanych z przysposobieniem W zakresie zadań Gminy pozostają zadania związane ze wsparciem rodziny – priorytet I, choć w pewnym wymiarze i priorytet II jest realizowany.
Wielkopolski Program Wsparcia Osób Starszych na lata 2021-2025	Wyróżnionymi priorytetami Wielkopolskiego Programu na Rzecz Osób Starszych na lata 2021-2025 są: I. Wzmocnienie aktywności osób starszych II. Poprawa funkcjonowania osób starszych wymagających wsparcia III. Przeciwdziałanie wypaleniu opiekunów osób starszych Polityka społeczna na poziomie gminnym obejmuje swoimi działaniami wszystkie trzy priorytety.
Wielkopolski Program wspierania osób z ograniczoną sprawnością na lata 2021-2025	Program wyróżnia trzy priorytety: Priorytet I. Wzmocnienie aktywności osób z ograniczoną sprawnością Priorytet II. Poprawa funkcjonowania osób z ograniczoną sprawnością wymagających intensywnego wsparcia Priorytet III. Przeciwdziałanie wypaleniu opiekunów osób z ograniczoną sprawnością
Wielkopolski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2023-2027	W ramach Wielkopolskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej wyznaczane są kierunki działań w zakresie reintegracji poprzez zatrudnienie. Plan ten wyrażony jest w dwóch priorytetach: Priorytet I. Zwiększenie dostępności i poprawa jakości wsparcia, w tym reintegracyjnego w PES/PS dla pracowników, uczestników i osób przygotowywanych do zatrudnienia. Priorytet II. Zwiększenie dostępności i poprawa jakości wsparcia dla kadry przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej. W przypadku gminy szczególną uwagą w ramach realizowanych działań powinien zostać objęty priorytet I.
Wielkopolska Karta Rodziny (WKR)	Program oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+. Osoby posiadające Kartę mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, handlowej, bezpieczeństwa, usług, sportu i rozrywki, zdrowia i edukacji na terenie Wielkopolski.

Poziom powiatu

Jeszcze bliższym kontekstem dla zapisów „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026-2030” są dokumenty o charakterze powiatowym. Zapisane w nich lokalne kierunki polityki społecznej oraz kluczowe mechanizmy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na poziomie Powiatu Wrzesińskiego, a więc 5 gmin (Kołaczkowo, Miłosław, Nekla, Pyzdry, Września) są ważnymi czynnikami wpływającymi na kształt lokalnej Strategii.

Tabela nr 3. Dokumenty na poziomie powiatowym

Dokument	Priorytety/cele strategiczne
Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego do roku 2030	Strategia Rozwoju stanowi ramowy dokument definiujący kierunki rozwoju całego Powiatu Wrzesińskiego. Składa się ona z czterech obszarów strategicznych do których przypisane są cele strategiczne i operacyjne: 1. RYNEK PRACY, GOSPODARKA, EDUKACJA Cel Strategiczny 1. Stały wzrost gospodarczy powiatu wrzesińskiego oparty o specjalistyczną wiedzę i przedsiębiorczość lokalną 1.1 Wspieranie rozwoju gospodarki 1.2 Rozwój edukacji dla rynku pracy 1.3 Rozwój lokalnego rynku pracy 2. BEZPIECZEŃSTWO SOCJALNE, ZDROWOTNE I PUBLICZNE Cel Strategiczny 2. Podniesienie jakości życia, poprawa standardów bezpieczeństwa 2.1 Rozwój pomocy społecznej dla mieszkańców powiatu wrzesińskiego odpowiadający aktualnym potrzebom i wyzwaniom 2.2 Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców i ochrona zdrowia 2.3 Podniesienie standardu bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu wrzesińskiego 3. OCHRONA ŚRODOWISKA, ZRÓWNOWAŻONA MOBILNOŚĆ Cel Strategiczny 3. Tworzenie przyjaznego i bezpiecznego środowiska życia mieszkańców powiatu wrzesińskiego 3.1 Adaptacja do zmian klimatu, dbałość o stan środowiska naturalnego 3.2 Rozwój zrównoważonej mobilności w skali lokalnej i ponadlokalnej 3.3 Perspektywiczne zarządzanie rozwojem powiatu, promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego 4. DZIEDZICTWO KULTUROWE, OFERTA CZASU WOLNEGO – TURYSTYKA I SPORT Cel Strategiczny 4. Rozwój oferty wykorzystania czasu wolnego, bazującej na tradycjach i walorach powiatu wrzesińskiego 4.1. Rozbudowa infrastruktury oraz stworzenie spójnej oferty turystycznej wykorzystującej różnorodność powiatu wrzesińskiego 4.2. Ochrona oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego powiatu wrzesińskiego 4.3. Rozwój rekreacji i sportu przy wykorzystaniu tradycji i specjalizacji lokalnej W kontekście Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września kluczowe są przede wszystkim 3 cele strategiczne: Cel

**Strategia
Rozwiązywania
Problemów
Społecznych
w Powiecie
Wrzesińskim na lata
2021-2026**

Strategiczny 1. Stały wzrost gospodarczy powiatu wrzesińskiego oparty o specjalistyczną wiedzę i przedsiębiorczość lokalną, Cel Strategiczny 2. Podniesienie jakości życia, poprawa standardów bezpieczeństwa i Cel Strategiczny 3. Tworzenie przyjaznego i bezpiecznego środowiska życia mieszkańców powiatu wrzesińskiego.

Strategia zawiera IV obszary działania, do których przypisane są cele strategiczne i cele operacyjne:

I Obszar działania – Wsparcie rodziny i dziecka

1. Cel strategiczny – Wspieranie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej

- 1.1. Cel operacyjny – Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki i wychowania przez rodziców naturalnych
- 1.2. Cel operacyjny – Wspieranie rodzin i rozwój różnych form pieczy zastępczej
- 1.3. Cel operacyjny – Objęcie pomocą i wsparciem w procesie usamodzielnienia się wychowanków pieczy zastępczej

2. Cel strategiczny – Zapobieganie uzależnieniom, profilaktyka i ochrona zdrowia

- 2.1. Cel operacyjny – Rozpoznawanie i przeciwdziałanie uzależnieniom

II Obszar działania – Wspomaganie osób z niepełnosprawnościami

1. Cel strategiczny – wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami

- 1.1. Cel operacyjny – Wsparcie oraz rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych i ich rodzin
- 1.2. Cel operacyjny – Rozwój bazy wsparcia środowiskowego dla osób niepełnosprawnych (WTZ, ŚDS)
- 1.3. Cel operacyjny – Wspieranie aktywności organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz kształtowanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania problemów osób z niepełnosprawnościami
- 1.4. Cel operacyjny – Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami równych szans w dostępie do edukacji na wszystkich poziomach

2. Cel strategiczny – integracja społeczna i aktywizacja zawodowa niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Wrzesińskiego

- 2.1. Cel operacyjny – Integracja osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem poprzez uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, imprezach integracyjnych, itp.
- 2.2. Cel operacyjny – Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób z niepełnosprawnościami
- 2.3. Cel operacyjny – Tworzenie warunków ograniczających zjawisko bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnościami
- 2.4. Cel operacyjny – Zwalczanie dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy

III Obszar działania – wspieranie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapobiegania uzależnieniom i profilaktyki zdrowia

1. Cel strategiczny – Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

- 1.1. Cel operacyjny – Poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne
- 1.2. Cel operacyjny – Działania wspierające ofiary przemocy
- 1.3. Cel operacyjny – Reagowanie na sytuacje kryzysowe

IV Obszar działania – Aktywność społeczna mieszkańców

1. Cel strategiczny – wspieranie aktywności społecznej mieszkańców

	1.1. Cel operacyjny – wzmocnienie i wspieranie sektora organizacji pozarządowych 1.2 Cel operacyjny – Promowanie aktywności społeczności lokalnej Wszystkie cele strategii powiatowej stanowią bazę programową dla gminnej Strategii.
Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2021-2025	Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Wrzesińskim. Program ma przyczynić się do ograniczania skali problem i skutków przemocy domowej, dlatego tak istotne jest podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jaki edukowanie osób stosujących przemoc i korygowanie agresywnych postaw i zachowań: 1. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2. Podnoszenie świadomości, wrażliwości społecznej oraz poszerzanie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców powiatu wrzesińskiego. 3. Szkolenie kadry zajmującej się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. 4. Edukowanie dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie. 5. Zwiększanie skuteczności podejmowanych działań w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez wsparcie i terapię, udostępnianie wiadomości o instytucjach udzielających pomocy w/w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie. 6. Współpraca instytucji oraz organizacji pozarządowych na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie. Wszystkie cele programu powiatowego stanowią bazę programową dla gminnej Strategii.
Powiatowy Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci Zagrożonych Przemocą w Rodzinie na lata 2022-2026	Głównym celem programu jest zmniejszenie skali przemocy wobec dzieci w rodzinach w powiecie wrzesińskim oraz skutków stosowania przemocy poprzez realizację działań profilaktycznych w stosunku do rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy, w szczególności w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych. Cele szczegółowe: 1. Propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich poprzez zwiększanie świadomości na temat negatywnych skutków wynikających ze stosowania przemocy wobec dzieci. 2. Wspieranie rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w prawidłowym pełnieniu ról społecznych. 3. Ulepszanie kompetencji i umiejętności wychowawczych rodziców. 4. Zapobieganie powielaniu niewłaściwych wzorców wychowawczych i przeciwdziałanie krzywdzeniu dzieci. 5. Wspieranie rodzin będących w sytuacji przemocy domowej. 6. Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, a w szczególności dzieci. 7. Zwiększenie świadomości na temat dostępnych form wsparcia oraz informacji o instytucjach pomocowych.

	Wszystkie cele programu powiatowego stanowią bazę programową dla gminnej Strategii.
Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2024-2028	Program zawiera 3 cele strategiczne, do których przypisane są cele operacyjne: Cel strategiczny 1: Rehabilitacja społeczna Cel operacyjny: Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do rehabilitacji społecznej Cel strategiczny 2: Rehabilitacja zawodowa i zatrudnienia Cel operacyjny: Zapewnienie osobom niepełnosprawnym warunków do uczestnictwa w rehabilitacji zawodowej oraz przeciwdziałanie bezrobociu i jego skutkom Cel strategiczny 3: Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych Cel operacyjny: Poprawa funkcjonowania i integracja społeczna osób niepełnosprawnych, rozwój systemu informacyjnego dla osób niepełnosprawnych. Gmina włącza się we wszystkie zadania zdefiniowane w Programie, które mają wspierać osoby z niepełnosprawnościami
Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wrzesińskim na Lata 2023-2025	Celem strategicznym programu jest tworzenie nowych oraz rozwój i wsparcie już istniejących form pieczy zastępczej na terenie powiatu wrzesińskiego. Aby móc realizować strategiczny cel programu określono cele operacyjne. I cel operacyjny: Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym w pieczy zastępczej oraz rozwijanie współpracy z rodzinami naturalnymi II cel operacyjny: Pomoc w usamodzielnieniu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych III cel operacyjny: Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej IV cel operacyjny: Wsparcie istniejących rodzin zastępczych w powiecie wrzesińskim Choć piecza zastępcza leży w zakresie zadań powiatu, to na poziomie gminy realizowane są zadania z zakresu wspierania rodzin naturalnych w powrocie dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej (cel 1) oraz szeroko rozumianej promocji pieczy zastępczej.

Poziom gminy

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030” skupia się na zagadnieniu rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Dokumentem nadrzędnym dla innych lokalnych dokumentów strategicznych i programowych jest „**Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027” (wersja zaktualizowana)**, która wyznacza cele i kierunki wieloaspektowego rozwoju gminy.

Tabela nr 4. Dokumenty na poziomie gminnym

Dokument	Priorytety/cele strategiczne
Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027 (Wersja zaktualizowana przyjęta uchwałą nr VI/87/2024 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 19 grudnia 2024 r.)	Strategia Rozwoju stanowi ramowy dokument definiujący kierunki rozwoju Gminy Września. Składa się ona z trzech celów strategicznego rozwoju do których przypisano cele szczegółowe: I. Zwiększenie potencjału rozwojowego w oparciu o wewnętrzny kapitał Miasta i Gminy Września Cel szczegółowy I.1.: Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej na rzecz dynamizacji gospodarki II. Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju infrastruktury technicznej przy zachowaniu wysokiej jakości środowiska przyrodniczego Cel szczegółowy II.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września Cel szczegółowy II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego III. Poprawa spójności społecznej i przestrzennej Cel szczegółowy III.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności gminy Września jako miejsca zamieszkania Cel szczegółowy III.2.: Poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy Cel szczegółowy III.3.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu Cel szczegółowy III.4.: Integracja społeczności, większy udział mieszkańców w życiu gminy Cel szczegółowy III.5.: Wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej gminy W kontekście Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września kluczowy jest przede wszystkim: CEL STRATEGICZNY III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ W szczególności: Cel szczegółowy III.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności gminy Września jako miejsca zamieszkania i następujące kierunki działania: - likwidacja barier architektonicznych - poprawa warunków mieszkaniowych - wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu usprawnienia usług publicznych Cel szczegółowy III.3.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu - wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na terenie gminy - zadania w zakresie infrastruktury na rzecz osób narażonych na

	wykluczenie społeczne (w tym starszych, z niepełnosprawnościami), - realizacja projektów i programów społecznych na rzecz osób narażonych na wykluczenie Cel szczegółowy III.4.: Integracja społeczności, większy udział mieszkańców w życiu gminy - wspieranie działalności organizacji pozarządowych
--	--

Wśród gminnych dokumentów programowych istnieją takie, poprzez które zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są wdrażane. Wśród najistotniejszych należy wymienić następujące:

Tabela nr 4. Dokumenty na poziomie gminnym cd.

Dokument	Cele
Gminny Program Ośłonowy – Aktywizowanie i Wyrównywanie Szans Seniorów w Gminie Września	- Wyrównywanie szans i zapobieganie wykluczeniu społecznemu seniorów w gminie Września - Organizacja działań w ramach ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej - Aktywizacja społeczna seniorów
Gminny Program Ośłonowy – Wspieranie Środowisk Długotrwale Ubogich w Celu Poprawy Sytuacji Mieszkaniowej ww. Środowisk i Przeciwdziałanie Zjawisku Bezdomności w Gminie Września	- Podjęmowanie działań interwencyjnych, wspierających oraz aktywizujących, dla środowisk, które mają problemy ekonomiczno-społeczne - Pobudzanie do działania środowisk figurujących w rejestrze potrzeb mieszkaniowych i wpisywanych na listę mieszkaniową gminy Września, w kierunku samodzielnego zaspokajania potrzeb mieszkaniowych - Podnoszenie standardu mieszkań i poprawa jakości życia osób zajmujących gminne zasoby - Wsparcie i pomoc w znalezieniu lokali do wynajęcia, a także ograniczenie zadłużeń lokatorów-klientów OPS - Pomoc, wsparcie oraz analiza sytuacji osób znajdujących się w kryzysie bezdomności
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2028	- Zintensyfikowanie działań w zakresie ochrony i udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej. - Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących, a także podejrzanych o stosowanie przemocy domowej - Zintensyfikowanie działań profilaktycznych i edukacja społeczna w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej - Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług
Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025	Cel programu to: Wspieranie rodzin przeżywających trudności w szczególności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcji rodzin
Gminny Program Profilaktyki	Celem głównym Programu jest: Ograniczenie szkód społecznych i zdrowotnych wynikających z używania alkoholu, innych substancji

**i Rozwiązywania
Problemów
Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania
Narkomanii na lata
2022-2025**

psychoaktywnych oraz zaburzeń behawioralnych.

Cele szczegółowe Programu:

A. Promocja zdrowia, profilaktyka

A1. Opóźnienie wieku inicjacji spożywania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież oraz ograniczenie ich spożycia.

A2. Zapobieganie nietrzeźwości w miejscach publicznych oraz respektowanie przez sprzedawców napojów alkoholowych postanowień Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

A3. Rozpowszechnianie wiedzy na temat szkodliwości nadmiernego spożycia alkoholu, choroby alkoholowej, skutkach społecznych i zdrowotnych oraz o możliwości uzyskania pomocy.

A4. Rozpowszechnianie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych.

A5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno-edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie uzależnień behawioralnych.

A6. Kreowanie alternatywnych form spędzania czasu, a także promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia.

B. Redukcja szkód, rehabilitacja zdrowotna, społeczna i zawodowa

B1. Zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób dotkniętych uzależnieniem i współuzależnieniem od alkoholu.

B2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin z problemem uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych miejsc wsparcia.

B3. Zapewnienie dostępności pomocy specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej,

B4. Zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób dotkniętych uzależnieniem od środków psychoaktywnych.

C. Monitoring

C 1. Okresowa ocena stanu zagrożenia problemem alkoholowym na terenie miasta i gminy Września poprzez analizę wskaźników pozyskiwanych ze sprawozdań i raportów instytucji/organizacji zaangażowanych w prowadzenie działań na rzecz profilaktyki uzależnień.

Celem głównym programu w 2026 roku jest budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi.

Cele szczegółowe:

1) poprawa jakości życia, poprzez zaspokajanie potrzeb mieszkańców Gminy,

2) integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,

3) wzmocnienie potencjału i wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy,

4) promocja działalności organizacji pozarządowych,

5) rozwijanie partnerstwa publiczno-społecznego.

**Program
Współpracy Gminy
Września
z organizacjami
pozarządowymi
oraz z podmiotami
prowadzącymi
działalność pożytku
publicznego**

Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Września w ujęciu syntetycznym

Demografia w Gminie Września

1.1. Stabilny wzrost liczby mieszkańców mimo trendu spadkowego w regionie

- W latach 2021-2024 liczba mieszkańców gminy wzrosła o 329 osób (+0,68%), podczas gdy w województwie wielkopolskim odnotowano spadek populacji.
- Gminę zamieszkiwało w 2024 roku 48 481 osób, co stanowi ok. 62% ludności powiatu wrzesińskiego.

1.2. Atrakcyjność osiedleńcza i dodatnie saldo migracji Gminy Września

- Saldo migracji wzrosło w latach 2021-2024 ze 136 do 180 osób.
- Na 1000 mieszkańców wskaźnik migracji wyniósł 3,7 – więcej niż średnia dla powiatu (2,3).
- Migracje potwierdzają atrakcyjność gminy jako miejsca do życia i osiedlania się.

1.3. Zróżnicowany rozwój miasta i wsi

- W latach 2021-2024 liczba ludności w części miejskiej spadła o 210 osób (-0,7%), podczas gdy obszary wiejskie zyskały 539 mieszkańców (+3,3%).
- Oznacza to wyraźny rozwój terenów wiejskich i ich rosnącą rolę w strukturze gminy.

1.4. Struktura wieku – przewaga osób w wieku produkcyjnym, ale rosnący udział seniorów

- Najliczniejszą grupę stanowią osoby 35-54 lata (31,4%).
- Seniorzy 60+ to już 24,1% mieszkańców (11 688 osób), a dzieci i młodzież do 18 lat – 21,1%.
- Trend wskazuje na stopniowe starzenie się ludności i przyszłe wyzwania w zakresie usług zdrowotnych, opiekuńczych i integracyjnych.

1.5. Zjawisko podwójnego starzenia się ludności w wieku 60+

- W 2024 roku w gminie mieszkało 11 688 osób w wieku 60+, w tym aż 1 581 osób powyżej 80 lat (13,5% tej grupy).
- Zjawisko to będzie generować szczególne potrzeby w zakresie organizacji opieki długoterminowej, teleopieki, opieki wytchnieniowej dla opiekunów rodzinnych, usług środowiskowych i mieszkań ze wsparciem.

1.6. Ujemny przyrost naturalny łagodzony migracją

- Wskaźnik przyrostu naturalnego w 2024 r. był ujemny (-0,72), choć korzystniejszy niż w powiecie (-1,81).
- Dodatnie saldo migracji kompensuje niż demograficzny i umożliwia stabilizację liczby ludności.

1.7. Wyzwania w obszarze zachowania równowagi pokoleniowej

- Spada odsetek osób w wieku produkcyjnym (z 59,4% w 2021 do 58,5% w 2024).

- Jednocześnie systematycznie rośnie udział osób starszych (z 20,4% do 21,5%).
- Oznacza to przyszłą presję na rynek pracy, system ochrony zdrowia i pomoc społeczną.

1.8. Prognozy demograficzne – stabilizacja z trendem starzenia się

- Do 2040 roku liczba mieszkańców gminy może pozostać na podobnym poziomie lub wzrosnąć maksymalnie o 10%.
- Kluczowym wyzwaniem będzie jednak zmiana struktury wieku, wzrost liczby seniorów i spadek liczby osób w wieku produkcyjnym.

1.9. Mieszkańcy z niepełnosprawnościami

- W 2021 roku w gminie mieszkało 8 594 osób z niepełnosprawnościami (18% populacji gminy).
- Aż 79,5% posiadało formalne orzeczenie, co wskazuje na dużą grupę osób, które formalnie mogłyby skorzystać z form wsparcia, gdzie kryterium dostępu jest posiadanie orzeczenia.
- Konieczność organizacji wsparcia dla mieszkańców z niepełnosprawnością biologiczną, które nie posiadają orzeczenia, dlatego też nie mogą skorzystać z form wsparcia, gdzie orzeczenie jest wymagane, a doświadczają trudności i ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu.

Sytuacja gospodarcza w wymiarze lokalnym

1.10. Gmina Września – centrum gospodarcze powiatu

- W latach 2021-2024 liczba podmiotów gospodarki narodowej wzrosła z 6 474 do 7 005 (+8%).
- Na gminę przypada ok. 67% wszystkich podmiotów powiatu, co potwierdza jej dominującą pozycję gospodarczą.
- Struktura przedsiębiorstw zbliżona jest do krajowej – dominują mikrofirmy (96,8%), a duże podmioty (250+) stanowią zaledwie 0,1%.

1.11. Silne uprzemysłowienie i rozwój usług

- W strukturze zatrudnienia 40,2% mieszkańców pracuje w przemyśle, więcej niż średnio w województwie (32,6%).
- Sektor usługowy obejmuje 55,1% zatrudnionych, co wskazuje na zrównoważony rozwój gospodarki.
- Sektor rolniczy ma marginalne znaczenie (4,7%), wyraźnie poniżej średniej wojewódzkiej (8,1%).

1.12. Wynagrodzenia na tle regionu

- W 2024 r. mediana zarobków w gminie wyniosła 6 859 zł, co jest wynikiem nieco wyższym niż średnia powiatowa (6 719 zł).
- Poziom przeciętnych płac w powiecie wrzesińskim (7 373,89 zł) pozostaje niższy niż w aglomeracji poznańskiej i wyraźnie poniżej średniej krajowej (8 630 zł w 2024 r.).
- Struktura gospodarki, oparta na przemyśle i produkcji, powoduje, że płace są relatywnie niższe niż w regionach o rozwiniętych usługach finansowych i IT.

1.13. Rynek pracy i bezrobocie

- Liczba osób bezrobotnych spadła z 838 w 2021 r. do 669 w 2024 r. (-20%).
- Znacząco zmniejszyła się liczba osób długotrwale bezrobotnych z 391 w 2021 r. do 244 w 2024 r. (-38%).
- Gmina charakteryzuje się stabilnym i chłonnym rynkiem pracy, co sprzyja spadkowi bezrobocia wśród kobiet i osób młodych, jednak pomimo tej poprawy, wśród bezrobotnych nadal dominują kobiety i osoby młode do 30. roku życia.

1.14. Ekonomia społeczna – rosnący, lecz wciąż niszowy sektor

- W gminie działają m.in. Fundacja REGION RAZEM, Fundacja Aktywni Bez Barrier, Spółdzielnia Socjalna „UL” oraz Spółdzielnia socjalna Dobre Pranie.
- Brakuje jednak Centrum Integracji Społecznej (CIS), Klubu Integracji Społecznej (KIS) i Zakładu Aktywności Zawodowej (ZAZ), które mogłyby zwiększyć lokalną ofertę reintegracji społeczno-zawodowej.
- Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ) we Wrześni wspiera 50 osób, pełniąc ważną funkcję w systemie lokalnego wsparcia.

Lokalna infrastruktura społeczna

1.15. Mieszkalnictwo rozwija się stabilnie, ale rośnie presja na mieszkania komunalne i socjalne

- W latach 2021-2024 liczba mieszkań w gminie wzrosła o 1 071, osiągając stan 20 555 lokali. Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców (424 w 2024 r.) przewyższa średnią powiatową.
- Przeciętna powierzchnia mieszkania na osobę wynosi 31,9 m² i jest wyższa niż w powiecie. Standard wyposażenia mieszkań w instalacje sanitarne w gminie utrzymuje się na wysokim poziomie, wyjątkiem jest gaz sieciowy.
- Jednocześnie spada liczba mieszkań komunalnych (-23 w latach 2021–2024), a rośnie liczba osób oczekujących na mieszkania socjalne (69 w 2024 r., +30 względem 2021 r.). Wzrasta także problem zadłużenia czynszowego, co powoduje konieczność monitorowania stanu zadłużenia i systemowego reagowania w sytuacjach, w których lokatorzy zalegają z opłatami np. 2 miesiące.

1.16. System opieki nad dziećmi do lat 3 rozwija się, pomimo spadku liczby najmłodszych mieszkańców

- Liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych wzrosła z 215 w 2021 r. do 326 w 2024 r.
- W 2024 r. aż 21,7% dzieci w wieku 0-2 lata korzystało z opieki instytucjonalnej, to wynik lepszy niż w powiecie.
- Oferta opieki jest coraz lepiej dostosowana do dzieci z niepełnosprawnościami, a dostępność miejsc zapewnia możliwość godzenia pracy zawodowej z wychowaniem dzieci.

1.17. Wychowanie przedszkolne osiągnęło pełne pokrycie potrzeb, z nadwyżką dla dzieci spoza gminy

- Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie wyniósł w 2024 r. 101,9% – świadczy to o korzystaniu z oferty także przez dzieci z innych gmin.

- Na terenie gminy funkcjonuje 19 przedszkoli i 9 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, a infrastruktura umożliwia pełny dostęp do edukacji przedszkolnej.

1.18. Rozbudowana oferta edukacyjna, kulturalna i sportowa wspiera integrację mieszkańców

- Gmina prowadzi 9 samorządowych szkół podstawowych (łącznie 4 717 uczniów w 2024 r.) oraz wspiera działalność instytucji kultury: Wrzesińskiego Ośrodka Kultury, Muzeum Dzieci Wrzesińskich i Biblioteki Publicznej (5 filii).
- Placówki kultury aktywnie włączają się w organizację wydarzeń dedykowanych np. rodzinom, dzieciom, seniorom.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa (stadion, basen odkryty i lodowisko, pływalnia kryta, skate park, Camping Lipówka) sprzyja dbaniu o aktywność fizyczną i zdrowy styl życia mieszkańców.

1.19. Dostępność podstawowej ochrony zdrowia jest stabilna, ale liczba lekarzy w powiecie pozostaje ograniczona

- Na terenie gminy w 2024 r. działało 25 podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, udzielając 418 tys. porad lekarskich oraz 16,7 tys. teleporad.
- Funkcjonuje 14 aptek (1 całodobowa), co daje 3 463 mieszkańców na aptekę – relatywnie dobry wskaźnik dostępności.
- Niedobór kadry lekarskiej w powiecie (14,2 lekarza na 10 tys. mieszkańców) stanowi jednak barierę w dalszej poprawie dostępności.

1.20. Transport publiczny we Wrześni jako przykład innowacyjnego i ekologicznego podejścia

- Od 2017 r. funkcjonuje darmowa komunikacja publiczna, oparta na autobusach elektrycznych, z rozkładami dostosowanymi do połączeń kolejowych i potrzeb seniorów.
- W 2021 r. uruchomiono usługę door-to-door dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Gmina opracowuje Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej, co potwierdza kierunek rozwoju w stronę transportu niskoemisyjnego i przyjaznego mieszkańcom.

Lokalny system pomocy społecznej – analiza lokalnych problemów społecznych, wyzwań systemowych i oferowanych form wsparcia

1.21. Spadek liczby klientów systemu pomocy społecznej

- W latach 2022–2024 liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zmalała z 971 do 778 (spadek o ok. 25%).
- Tendencja ta jest wynikiem m.in. braku waloryzacji kryteriów dochodowych w pomocy społecznej, rosnących wynagrodzeń, w tym płacy minimalnej, wprowadzenia świadczenia 800+, które zmniejszyły skalę ubóstwa egzystencjalnego, zwłaszcza wśród rodzin z dziećmi.
- Skala korzystania z pomocy w gminie (2,5% ludności w 2024 r.) jest niższa niż średnia w powiecie i województwie.

1.22. Coraz więcej osób korzysta z systemu pomocy społecznej długoterminowo

- Odsetek klientów długotrwale korzystających z systemu wzrósł z 38,4% w 2022 r. do 46,8% w 2024 r.

- Maleje udział świadczeń pieniężnych (z 73,8% w 2022 r. do 65,4% w 2024 r.), rośnie znaczenie usług społecznych, w tym usług opiekuńczych, asystenckich, poradnictwa specjalistycznego, pracy socjalnej.

1.23. Struktura wieku klientów – rosnąca rola seniorów w strukturze klientów pomocy społecznej

- Największy spadek liczby klientów odnotowano w grupie osób w wieku produkcyjnym (-46%), podczas gdy wśród osób w wieku poprodukcyjnym nastąpił tylko nieznaczny spadek (-11%).
- W 2024 r. seniorzy stanowili 44,9% świadczeniobiorców (39,9% w 2022 r.), co pokazuje rosnące potrzeby osób starszych, m.in. w zakresie wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, niwelowania problemu osamotnienia, wsparcia finansowego.

1.24. Rodziny z dziećmi i rodziny niepełne w lokalnym systemie pomocy społecznej

- W 2024 r. 25,5% wszystkich rodzin korzystających z pomocy to rodziny z dziećmi, głównie małe (1-2 dzieci).
- Liczba rodzin niepełnych zmniejszyła się o 27% w latach 2022-2024, choć nadal dominują rodziny z jednym dzieckiem.
- Liczba rodzin wielodzietnych (5+) jest niewielka i nie odgrywa istotnej roli w statystykach.

1.25. Wzrost liczby rodzin emerytów i rencistów w lokalnym systemie pomocy społecznej

- W latach 2022-2024 liczba rodzin emeryckich i rencistów wzrosła z 328 do 448.
- Najbardziej zwiększyła się liczba gospodarstw jednoosobowych (+30,6%), co wskazuje na zjawisko samotnego starzenia się i rosnące potrzeby wsparcia seniorów.

1.26. Dominacja osób prowadzących gospodarstwa jednoosobowe wśród odbiorców wsparcia

- W 2024 r. stanowiły ok. 64% wszystkich rodzin korzystających z pomocy.
- Szczególnie rośnie udział jednoosobowych gospodarstw emerytów i rencistów (ponad 50% tej grupy).
- Wskazuje to na pogłębiający się problem samotności osób starszych i większe zapotrzebowanie na usługi środowiskowe i monitorowanie stanu seniorów w 1-osobowych gospodarstwach domowych, w szczególności tych w wieku 80+.

1.27. Wsparcie dla obywateli Ukrainy

- W 2024 r. największe środki przeznaczono na świadczenia na zakwaterowanie i wyżywienie (ponad 837 tys. zł).
- Z pomocy psychologicznej skorzystało 455 osób.
- 11 uczniów otrzymało stypendia.
- W porównaniu z 2023 r. skala pomocy finansowej zmniejszyła się, co wynikało ze zmian legislacyjnych (zmniejszony zakres uprawnień obywateli Ukrainy UKR) i mniejszego zapotrzebowania.
- Liczba pobyków stałych obywateli Ukrainy systematycznie rośnie (14 w 2024 r.), co świadczy o postępującym procesie integracji i stabilizacji sytuacji cudzoziemców.

1.28. Dominacja problemów zdrowotnych w powodach przyznania pomocy społecznej

- Najczęściej wskazywanym powodem korzystania z pomocy społecznej w 2024 r. była długotrwała lub ciężka choroba (67,5% rodzin) oraz niepełnosprawność (55,5%).
- Dane te pokazują rosnące znaczenie kwestii zdrowotnych w systemie wsparcia, związane m.in. ze starzeniem się populacji i zwiększonymi potrzebami opiekuńczymi.
- Taki rozkład powodów przyznania pomocy społecznej spowoduje w przyszłości wzrost liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej.

1.29. Ubóstwo i bezrobocie w trendzie spadkowym

- Zmniejsza się liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa i bezrobocia.
- Może to wynikać zarówno z poprawy sytuacji na rynku pracy i wzrostu płacy minimalnej, jak i z ograniczeń w kryteriach dochodowych, które mogą nie odzwierciedlać rzeczywistej sytuacji materialnej rodzin.

1.30. Problemy rodzinne i wychowawcze, jako powód przyznania pomocy społecznej, tracą na znaczeniu

- Mniejsza liczba rodzin korzysta z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ale jednocześnie rośnie rola asystentów rodziny i działań profilaktycznych.
- Świadczyć to może o lepszej skuteczności wsparcia i większym nacisku na wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców z drugiej strony może to wskazywać na opuszczenie systemu przez rodziny, które w ramach 800+ ustabilizowały swoją sytuację finansową, jednak nie rozwiązały problemów opiekuńczo-wychowawczych.

1.31. Uzależnienia i kryzys bezdomności

- Problemy związane z uzależnieniami, zwłaszcza alkoholowymi, utrzymują się i często są powiązane z innymi kryzysami społecznymi, jak przemoc domowa czy rozpad rodziny.
- Kryzys bezdomności dotyczy stosunkowo niewielkiej grupy, ale ma charakter stały, co wymaga dalszego rozwoju mieszkań treningowych i działań integracyjnych np. uruchomienia usługi asystenta osoby w kryzysie bezdomności.

1.32. Przemoc domowa jako ukryty problem

- Choć formalnie tylko 17 rodzin w 2024 r. otrzymało pomoc społeczną z powodu przemocy, liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” (86) wskazuje na znacznie większą skalę zjawiska.
- Gmina podejmuje szerokie działania: od wsparcia psychologicznego, prawnego i pedagogicznego, po profilaktykę i wdrożenie nowych narzędzi systemowych (m.in. Program 2024-2028 i Standardy ochrony małoletnich).

1.33. Malejąca intensywność świadczenia podstawowych usług opiekuńczych

- W latach 2022-2024 liczba osób korzystających z usług opiekuńczych wzrosła (208 → 211), a nakłady finansowe przeznaczone na ten cel zwiększyły się o ponad 11% (816 tys. zł → 909 tys. zł).
- Jednocześnie spadła intensywność świadczenia usług opiekuńczych, czyli liczba godzin przypadająca średniorocznie na osobę korzystającą (w 2022 – 223 h, w 2023 – 221 h, w 2024 – 210 h świadczeń).

- Na terenie gminy nie były świadczone sąsiedzkie usługi opiekuńcze ani usługi opiekuńcze specjalistyczne (poza usługami specjalistycznymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi).

1.34. Spadek skali usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

- Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi zmniejszyła się z 68 do 55.
- Towarzyszył temu spadek nakładów finansowych niemal o połowę, co ogranicza dostępność tej formy wsparcia i może tworzyć luki w systemie pomocy.

1.35. Wzrost mobilności mieszkańców należących do grup wrażliwych społecznie, dzięki usługom transportowym

- Usługa door-to-door w 2024 r. objęła 121 osób, realizując 527 kursów.
- To ważny element poprawy dostępności usług publicznych i przeciwdziałania izolacji społecznej osób starszych oraz z niepełnosprawnościami.

1.36. Coraz większa rola NGO i wolontariatu

- Gmina systematycznie zwiększa środki na współpracę z organizacjami społecznymi (1,765 mln zł w 2024 r., +8% r/r).
- Reaktywacja Wrzesińskiego Centrum Wolontariatu w 2025 r. wzmocniła lokalny potencjał integracji i aktywizacji społecznej.

1.37. Innowacyjne formy integracji społecznej

- Ogród społeczny „Alejka i Rabatka”, otwarty w 2024 r., łączy funkcje edukacyjne, proekologiczne i integracyjne.
- Las kieszonkowy i sad społeczny to kolejne innowacyjne rozwiązania łączące współpracę międzypokoleniową i tworzenie zielonych przestrzeni przyjaznych mieszkańcom gminy.
- Powyższe przykłady działań związanych z wprowadzaniem nowych rozwiązań, sprzyjają budowaniu więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowej integracji oraz kształtowaniu w mieszkańcach poczucia odpowiedzialności, troski, współpracy i dbałości o wspólne otoczenie.

1.38. Rozwój i rosnące koszty prowadzenia instytucji wsparcia

- Warsztat Terapii Zajęciowej we Wrześni w 2024 roku wspierał 50 osób przy zaangażowaniu 13 pracowników. Koszt jego utrzymania wzrósł o 29% w porównaniu do 2021 r., co odzwierciedla rosnące nakłady finansowe na rehabilitację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami.
- Podobnie w przypadku Środowiskowego Domu Samopomocy „Arka” koszty w 2024 r. były wyższe o 31% niż w 2023 r., co świadczy o stale rosnących potrzebach i wydatkach.

1.39. Intensyfikacja działań na rzecz seniorów

- Klub Senior+ „Wrzosowisko” w 2024 roku wsparł 73 osoby (przy 40 miejscach), oferując szeroki wachlarz zajęć i integrację społeczną.
- Z kolei Grupa Samopomocowa Wrześnianie rozWAGI skupia już ponad 120 seniorów.
- Tak duża aktywność i frekwencja osób starszych pokazują dominację trendu aktywizacji i integracji osób starszych, które stają się istotnym odbiorcą lokalnych działań.

1.40. Mieszkania treningowe – potencjał do wykorzystania

- Na terenie gminy dostępne są 3 mieszkania treningowe, jednak w 2024 roku wsparcie w tej formie objęło tylko jedną osobę. To wskazuje na istniejący potencjał mieszkań treningowych, które mogą być wykorzystane w kolejnych latach.

1.41. Rosnące znaczenie wsparcia specjalistycznego

- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie odnotował dynamiczny wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia z 170 średnio miesięcznie w 2021 r. do 358 w 2024 r. Szczególnie widoczny był wzrost liczby osób korzystających z pomocy pedagoga (ponad trzykrotny).
- Dane potwierdzają wzrost świadomości społecznej i rosnące zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną, pedagogiczną i prawną.

1.42. Brak niektórych form wsparcia

- Na terenie gminy nadal nie funkcjonują dzienne domy pomocy, placówki wsparcia dziennego, kluby rodzinne ani mieszkania wspomagane.
- Brak na terenie gminy także instytucji reintegracji społeczno-zawodowej (KIS, CIS). To istotna luka w systemie, szczególnie w kontekście starzenia się społeczeństwa i potrzeb deinstytucjonalizacji.

1.43. Wyzwania i kierunki rozwoju usług społecznych

- Starzenie się populacji, wzrost liczby osób wymagających wsparcia psychicznego, a także potrzeba usamodzielniania osób z niepełnosprawnościami wymagają rozwoju nowych usług środowiskowych i stopniowego odchodzenia od modelu instytucjonalnego. To wyraźny kierunek, który powinien być priorytetem w polityce społecznej gminy.
- Wiedza na temat innowacji społecznych, które pozwalają wdrożyć choćby małe, punktowe rozwiązania, powinna być coraz bardziej powszechniejsza. Na terenie województwa wielkopolskiego funkcjonuje kilka inkubatorów innowacji społecznych czy innowacji w edukacji.

1.44. Wzrost zatrudnienia pracowników socjalnych w latach 2021-2024 i stabilność wsparcia rodzin przez asystentów rodziny

- W latach 2021-2024 liczba pracowników socjalnych wzrosła z 25 do 31 osób, co świadczy o systematycznym wzmocnieniu kadry. Jednocześnie liczba asystentów rodziny utrzymała się na stałym poziomie (5 osób), co zapewniało stabilność w realizacji wsparcia dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

1.45. Aktywne podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników systemu pomocy społecznej

- Pracownicy socjalni uczestniczyli w 46 szkoleniach, a asystenci rodziny w 31. W obu grupach dominowały tematy związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, procedurą „Niebieskie Karty” oraz bezpieczeństwem osobistym. Widoczny był także akcent na doskonalenie kompetencji prawnych i metodycznych oraz rozwój umiejętności w pracy z rodzinami i dziećmi.

1.46. Niedostateczna obecność szkoleń o tematyce self-care

- Szkolenia z zakresu dbania o własne zdrowie psychiczne i fizyczne były realizowane sporadycznie, mimo że praca socjalna i asystentura wiążą się z wysokim obciążeniem emocjonalnym i ryzykiem wypalenia zawodowego.

- Rekomenduje się zwiększenie ich liczby i częstotliwości szkoleń/warsztatów o tej tematyce.

1.47. Zmiany w dostępności superwizji

- Superwizja obejmowała liczniejsze grupy pracowników w latach 2021-2023 (25-52-30 osób), w 2024 r. nastąpił spadek uczestników do 11 osób, mimo że liczba godzin superwizji wzrosła i w latach 2023-2024 wyniosła 71-66 godzin.
- Prowadzono wyłącznie superwizję grupową, bez form indywidualnych.

1.48. Spełnienie wymogów ustawowych dotyczących liczby zatrudnionych pracowników socjalnych w przeliczeniu na liczbę ludności i liczbę środowisk objętych wsparciem

- Gmina Września w 2024 r. spełniała ustawowe wymogi zatrudnienia pracowników socjalnych – wskaźnik dostępności pracownika do liczby mieszkańców wyniósł 1,61 (przy średniej wojewódzkiej 0,85), a do liczby środowisk objętych wsparciem 1,24 (przy średniej wojewódzkiej 1,27).

1.49. Dynamiczny wzrost wydatków na pieczę zastępczą

- W latach 2022-2024 nakłady na pieczę zastępczą wzrosły ponad dwukrotnie (z 504 tys. zł do ponad 1 mln zł).
- Najszybciej rosły koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (z 237,7 tys. zł do 685,8 tys. zł), mimo że liczba dzieci zwiększyła się jedynie o 7.
- Dane wskazują na potrzebę rozwijania profilaktyki oraz wsparcia rodzin biologicznych i zastępczych, aby ograniczać konieczność umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy.

1.50. Zmiany w zakresie świadczeń rodzinnych

- W latach 2022-2024 liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne spadła z 1 966 do 1 805 (-8%), a liczba wypłat z 45,7 tys. do 39,8 tys. (-13%), przy jednoczesnym wzroście łącznej kwoty z 15,5 mln zł do 21 mln zł (+36%).
- Wzrost wydatków wynika głównie ze zwiększenia kwoty świadczenia pielęgnacyjnego (coroczna waloryzacja tego świadczenia) i objęcia nim większej liczby osób, dla których odprowadzane są składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.
- Zasiłki rodzinne i dodatki cechowały się spadkiem zarówno liczby świadczeń (-28%) jak i wartości (-37%), najczęściej przyznawano dodatki na dzieci w rodzinach wielodzietnych i dzieci z niepełnosprawnością.
- W świadczeniach opiekuńczych rosły wydatki na zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne (+34% i +55%), natomiast spadała liczba specjalnych zasiłków opiekuńczych (-68%).
- Zmalała liczba i wartość jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka (-40%), świadczeń rodzicielskich (-4%) oraz zasiłków dla opiekuna (-82%).
- Ogółem rosnące wydatki na świadczenia pielęgnacyjne i związane z nimi składki ubezpieczeniowe (łącznie ponad 2,9 mln zł w 2024 r.) świadczą o rosnących kosztach wsparcia opiekunów osób z niepełnosprawnościami.

1.51. Stabilizacja wydatków i utrzymujący się problem niewywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego

- W 2024 r. wypłacono 2 254 świadczenia na kwotę 1 008 751 zł, co oznacza stabilny poziom wydatków wobec 2023 r. (1 001 991 zł) i niewielki spadek liczby uprawnionych (z 227 w 2022 r. do 188 w 2024 r.).
- Liczba dłużników alimentacyjnych wyniosła 460 osób, co wskazuje na utrzymujący się problem niewywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego, mimo systemowego wsparcia dla osób uprawnionych.

1.52. Rosnące koszty dofinansowania opieki w domach pomocy społecznej

- Wydatki gminy na DPS wzrosły o 247,7 tys. zł (+12,8%) w latach 2023-2024, mimo spadku liczby osób z 50 do 45.
- Oznacza to rosnące koszty jednostkowe – średnio z 38,7 tys. zł do 48,5 tys. zł rocznie na osobę.
- Tendencja wzrostowa, przy starzejącym się społeczeństwie, wskazuje na konieczność rozwoju zrównoważonych finansowo usług środowiskowych (opieka domowa, asystenci, teleopieka, mieszkania wspomagane), oczywiście w przypadku tych osób, których stan zdrowotny i poziom samodzielności na to pozwala.

1.53. Stabilna liczba odbiorców usług opiekuńczych przy wyższych kosztach wsparcia

- Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych pozostała podobna, ale liczba świadczeń spadła o 4,1%.
- Mimo to całkowite wydatki wzrosły o 5,3%, co odzwierciedla wyższe koszty jednostkowe usług (inflacja, stawki opiekunów).

1.54. Znaczący wzrost wydatków na zasiłki stałe

- Liczba beneficjentów utrzymała się na stabilnym poziomie (137 osób w 2024 r.), ale wydatki wzrosły z 857 tys. zł do ponad 1,2 mln zł (+40%).
- Wpływ na to miała ustawowa podwyżka maksymalnej i minimalnej kwoty zasiłku.
- Największą grupą odbiorców pozostają osoby samotnie gospodarujące, choć rośnie udział rodzin korzystających z tej formy wsparcia.

1.55. Spadek skali zasiłków okresowych i celowych

- Liczba osób korzystających z zasiłków okresowych spadła z 87 do 69, a wydatki z 158,2 tys. zł do 100,9 tys. zł.
- Podobny trend dotyczył zasiłków celowych (z 548 do 442 osób; wydatki z 934,8 tys. zł do 773,1 tys. zł).
- Spadek może świadczyć o poprawie sytuacji dochodowej mieszkańców lub o niedostosowaniu kryteriów dochodowych w pomocy społecznej do aktualnych warunków gospodarczych.

1.56. Zmniejszające się wydatki na pomoc materialną dla uczniów

- Liczba stypendiów szkolnych spadła z 105 w 2022 r. do 40 w 2024 r.
- Zasiłki szkolne mają charakter incydentalny (2-3 rocznie).
- Potrzebne są działania informacyjne, by zwiększyć dostępność tego wsparcia.

1.57. Malejąca skala pomocy w postaci posiłku

- Liczba osób korzystających z posiłków zmalała z 69 w 2023 r. do 50 w 2024 r., w tym liczba dzieci z 44 do 31.

- Zmalała również liczba osób korzystających z zasiłków celowych na posiłki (z 145 do 83).
- Choć kwoty wsparcia utrzymały się na zbliżonym poziomie, spadek liczby odbiorców może oznaczać poprawę sytuacji materialnej rodzin.

Analiza SWOT

Opracowanie katalogu celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych zostało poprzedzone wszechstronną analizą zasobów Gminy, uwzględniającą zarówno jej mocne i słabe strony, jak i szanse rozwojowe oraz potencjalne zagrożenia. W tym celu posłużono się narzędziem analitycznym w postaci analizy SWOT.

Mocne strony

1. Wzrost liczby mieszkańców w ostatnich latach oraz dodatnie saldo migracji świadczące o atrakcyjności gminy do zamieszkania.
2. Duży udział osób w wieku produkcyjnym jako potencjał dla rynku pracy i dalszego rozwoju gospodarczego.
3. Zróżnicowana gospodarka, mocny przemysł, dobrze rozwinięty sektor usług i rolnictwo o stabilnym udziale.
4. Rozwój lokalnych firm i inwestycji zagranicznych (np. w branży motoryzacyjnej).
5. Położenie przy głównych szlakach komunikacyjnych sprzyjające rozwojowi logistyki i przyciąganiu inwestorów.
6. Obecność na terenie gminy infrastruktury edukacyjnej, sportowej i kulturalnej.
7. Inwestycje w transport, komunikację i przestrzeń publiczną podnoszące jakość życia mieszkańców.
8. Zapewnienie bezpłatnego i ekologicznego transportu publicznego dla mieszkańców gminy.
9. Realizacja na terenie gminy „Karty Dużej Rodziny”, „Wielkopolskiej Karty Rodziny”, „Wrzesińskiej Karty Mieszkańca”, „Programu Gmina Przyjazna Seniorom - Ogólnopolska Karta Seniora”, Wrzesińskiej Karty Społecznej „Senior” jako programów, w których mieszkańcy mogą skorzystać z dostępu do różnego rodzaju usług na preferencyjnych warunkach.
10. Konsekwentnie rozbudowywana oferta usług społecznych, również o nowatorskie usługi np. usługa transportu indywidualnego door-to-door, a od 2025 roku wdrożenie opieki wytchnieniowej.
11. Współtworzenie przez pracowników OPS innowacyjnych form integracji społecznej – stworzenie ogrodu społecznego „Alejka i Rabatka”, który wpisuje się w koncepcję „trzeciego miejsca”, czyli publicznych, nieformalnych przestrzeni służących budowaniu więzi społecznych i spędzaniu czasu wolnego, jako uzupełnienie domu (pierwsze miejsce) i pracy (drugie miejsce).
12. Rozbudowa zespołu specjalistów w Ośrodku Pomocy Społecznej poprzez zatrudnienie w ostatnich latach pracowników socjalnych.

13. Liczba zatrudnionych asystentów rodziny pozostaje na stałym poziomie (5 asystentów rodziny), co pozwala na stabilną kontynuację pracy z rodzinami.
14. Pracownicy socjalni i asystenci rodziny w latach 2021-2024 regularnie podnosili swoje kompetencje podczas szkoleń i konferencji branżowych.
15. Spełnienie ustawowych wymogów dostępności 1 pracownika socjalnego na każde 2 000 mieszkańców gminy oraz na każde 50 środowisk objętych pracą socjalną.
16. Korzystanie z programów rządowych jako narzędzi finansowania usług społecznych.
17. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i aktywność NGO wspierających integrację lokalną.
18. Reaktywacja Wrzesińskiego Centrum Wolontariatu jako miejsca wsparcia działań oddolnych mieszkańców, rozwoju wolontariatu oraz udzielania wsparcia organizacjom pozarządowym.
19. Rozwój ekonomii społecznej, obecność przedsiębiorstw społecznych i fundacji działających na terenie gminy.

Słabe strony

1. Stosunkowo niskie wynagrodzenia, dominacja przemysłu produkcyjnego o niższej wartości dodanej.
2. Niedostateczny rozwój nowoczesnych usług i branż wysokopłatnych (IT, finanse, BPO).
3. Rosnący udział osób starszych w populacji, co wiąże się z wyzwaniami związanymi z opieką długoterminową i zdrowotną.
4. Na terenie gminy nie funkcjonują sformalizowane grupy reprezentujące interesy seniorów i pełniące rolę ich wspólnego głosu w procesie podejmowania decyzji przez władze samorządowe (odsetek osób w wieku 60+ w strukturze mieszkańców w 2024 roku wyniósł 24,1% – 11 688 osób).
5. Wzrost współczynnika obciążenia demograficznego seniorami, stwarza presję na lokalny system pomocy społecznej.
6. Brak niektórych instytucji wsparcia społecznego, np. Klubów Integracji Społecznej, Centrów Integracji Społecznej, placówek wsparcia dziennego, dziennego domu dla seniorów, szkół dla rodziców, lokalnych klubów rodzinnych.
7. Aktualnie w gminie nie są wdrażane zdalne formy opieki np. teleopieka, które mogłyby być formą monitoringu gospodarstw domowych zamieszkiwanych wyłącznie przez osoby starsze, np. 1-osobowych gospodarstw domowych, gospodarstw domowych osób w wieku 80 lat i więcej.
8. Niewystarczająca dostępność mieszkań wspomaganych.
9. Niewystarczający zasób mieszkań treningowych.
10. Niewystarczające wykorzystanie potencjału opiekuńczego wspólnot sąsiedzkich, w gminie nie świadczone usługi sąsiedzkich.
11. Malejąca intensywność świadczenia usług opiekuńczych (z roku na rok mniej godzin średniorocznie przypada na osobę korzystającą).

12. W strukturze klientów pomocy społecznej dominują osoby korzystające z systemu z powodów zdrowotnych i ograniczeń w funkcjonowaniu (długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność), co przekłada się na wzrost liczby osób długotrwale korzystających z systemu. Wzrastał odsetek osób, które korzystały z pomocy społecznej w sposób długotrwały: 2022 – 38,4%, 2023 – 41,6%, 2024 – 46,8%.
13. Rosnące koszty utrzymania ośrodków wsparcia funkcjonujących na terenie gminy (WTZ i ŚDS).
14. Rosnące koszty pobytu w domu pomocy społecznej.
15. Wzrost liczby procedur „Niebieskie Karty”, co wiąże się z wyzwaniem związanym z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Szanse

1. Przyciąganie nowych inwestorów dzięki strategicznemu położeniu komunikacyjnemu (bliskość autostrady, kolei).
2. Dywersyfikacja gospodarki – rozwój nowoczesnych usług i branż wysokiej wartości dodanej.
3. Rozwój zielonej i zrównoważonej gospodarki – inwestycje w odnawialne źródła energii, gospodarkę obiegu zamkniętego.
4. Aktywizacja lokalnych NGO i wzmacnianie wolontariatu, które stanowią potencjał do rozwoju innowacyjnych usług społecznych.
5. Reforma pomocy społecznej dająca możliwość przekształcenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych jako narzędzie rozwoju lokalnej polityki społecznej, poszerzenia oferty usług społecznych i lepszego dopasowania ich do potrzeb różnych grup mieszkańców.
6. Rozwój integracji międzypokoleniowej i społecznej dzięki projektom lokalnym (np. ogród społeczny, Klub Senior+ „Wrzosowisko”).
7. Rosnące doświadczenie gminy w integracji cudzoziemców, szczególnie obywateli Ukrainy.
8. Proces deinstytucjonalizacji w usługach społecznych i związane z tym dofinansowanie z programów rządowych i europejskich.
9. Dostęp do funduszy unijnych i programów rządowych wspierających inwestycje infrastrukturalne i rozwój usług społeczny.
10. Możliwość rozbudowy systemu opieki nad seniorami i osobami zależnymi przy wsparciu funduszy rządowych i europejskich.
11. Rozwój ekonomii społecznej jako narzędzia integracji i aktywizacji zawodowej.
12. Wzrost świadomości społecznej dotyczącej zdrowia psychicznego i problemu przemocy domowej.

Zagrożenia

1. Postępujące starzenie się społeczeństwa, wzrost liczby osób 60+ i 80+, wymagających długoterminowego wsparcia.

2. Możliwość odpływu młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich (Poznań, Warszawa).
3. Globalne i krajowe spowolnienie gospodarcze mogące negatywnie wpłynąć na przemysł i zatrudnienie w gminie.
4. Konkurencja innych gmin i regionów o inwestycje zagraniczne.
5. Ryzyko stagnacji płac przy wysokim wkładzie w PKB, dalsza dysproporcja między wkładem pracy w tworzenie PKB a niską wysokością wynagrodzenia.
6. Rosnące potrzeby mieszkańców w zakresie usług społecznych, w tym: opiekuńczych, asystenckich, zwiększające obciążenie budżetu gminy.
7. Rodzina przechodzi przemiany, które ograniczają jej zdolność do zapewniania opieki jej niesamodzielnym członkom (zmniejsza się liczba osób w rodzinie, skłonnych do pełnienia tradycyjnych ról opiekuńczych).
8. Ryzyko opuszczenia systemu pomocy społecznej przez rodziny z dziećmi, które w ramach 800+ ustabilizowały swoją sytuację finansową, jednak nie rozwiązały problemów opiekuńczo-wychowawczych.
9. Kryzysy psychiczne jako wyzwanie cywilizacyjne współczesnych, rozwiniętych społeczeństw, stają się coraz powszechniejszym problemem.
10. Zagrożenie narastania problemów społecznych tj. przemocy domowej, ubóstwa energetycznego, trudności mieszkaniowych, zadłużenia.
11. Niestabilna i nie dająca się przewidzieć sytuacja geopolityczna (wojna w Ukrainie, kryzysy migracyjne) zwiększająca obciążenia systemu wsparcia, konieczność bycia w ciągłej gotowości do działania, skupianie się na sytuacji „tu i teraz”, może wpływać na trudności w długofalowym planowaniu lokalnej polityki społecznej.
12. Dyskusje o deinstytucjonalizacji zdominowały debaty dotyczące systemu wsparcia dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, odsuwając na dalszy plan kwestie związane z opieką długoterminową oraz koniecznością zapewnienia bezpiecznych i adekwatnych form całodobowej pomocy dla osób o wysokim stopniu niesamodzielności. W praktyce samorządy, stojąc przed wyzwaniem organizacji takiego wsparcia, pozostają bez realnej pomocy.

Misja i wizja

Szczegółowe działania – cele strategiczne, cele operacyjne oraz zadania – przedstawione w dalszej części Strategii są ukierunkowane przez jasno określone misję oraz wizję.

MISJA

Misja precyzuje istotę działań i określa podstawowe funkcje do realizacji przez najbliższe 5 lat.

Gmina Września to samorządowa wspólnota licząca 48 481 mieszkańców, która tworzy przyjazne, bezpieczne i solidarne środowisko lokalne. Każdy jej mieszkaniec, niezależnie od wieku, sytuacji życiowej czy poziomu sprawności, ma tu możliwość rozwoju, aktywnego udziału w życiu społecznym oraz korzystania z szerokiego i kompleksowego wsparcia.

Naszym celem jest ograniczanie zjawiska wykluczenia społecznego, odpowiadanie na potrzeby społeczne mieszkańców oraz budowanie wspólnoty opartej na wzajemnej trosce, szacunku i współodpowiedzialności w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy.

WIZJA

Września to gmina, która łączy rozwój gospodarczy z troską o człowieka. Jej siłą są mieszkańcy – zaangażowani, solidarni i współtworzący wspólnotę opartą na wzajemnym szacunku, zaufaniu i aktywności. Gmina rozwija się w sposób zrównoważony i odpowiedzialny, dbając zarówno o jakość życia obecnych mieszkańców, jak i przyszłych pokoleń.

Gmina wspierająca rodzinę

Podstawą lokalnej polityki społecznej jest silna i bezpieczna rodzina. Gmina Września dąży do tego, by każda rodzina mogła liczyć na kompleksowe wsparcie, zarówno w sytuacjach kryzysowych, jak i w codziennym funkcjonowaniu. W centrum działań znajduje się dobro dziecka, jego rozwój i równe szanse edukacyjne. Gmina rozwija usługi opiekuńcze, edukacyjne i wychowawcze, które sprzyjają godzeniu życia zawodowego i rodzinnego oraz wspierają rodziny w wypełnianiu ich kluczowych funkcji.

Gmina przyjazna seniorom

Starzenie się społeczeństwa jest dla Wrześni wyzwaniem, ale też szansą na budowanie solidarności międzypokoleniowej. Gmina rozwija system wsparcia środowiskowego i usług opiekuńczych, promuje aktywność seniorów i ich udział w życiu społecznym. Tworzy przestrzenie przyjazne osobom starszym – dostępne, bezpieczne i sprzyjające kontaktom społecznym. Września dąży do tego, by każdy senior mógł jak najdłużej prowadzić samodzielne i aktywne życie, czując się potrzebny i doceniany.

Gmina włączająca osoby z niepełnosprawnościami i osoby z zaburzeniami psychicznymi

Września to gmina bez barier – społecznych, komunikacyjnych i architektonicznych. Dąży do pełnej integracji osób z niepełnosprawnościami oraz osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez rozwój usług wspierających samodzielność, edukację włączającą i dostęp do rynku pracy. Kluczowym kierunkiem jest wzmacnianie instytucji i organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz tworzenie przyjaznego środowiska lokalnego opartego na zrozumieniu i partnerstwie.

Gmina aktywnej społeczności

Rozwój społeczny Gminy Września opiera się na aktywnych i zaangażowanych mieszkańcach. Gmina wspiera działania obywatelskie, współpracę międzysektorową i rozwój organizacji pozarządowych, które stanowią fundament społeczeństwa obywatelskiego. Kluczowym elementem polityki społecznej jest budowanie zaufania, partnerstwa i poczucia wspólnej odpowiedzialności za lokalne dobro. Września wspiera inicjatywy oddolne, wolontariat i współpracę międzypokoleniową, wzmacniając lokalną tożsamość i kapitał społeczny.

Na podstawie tak sformułowanych Misji i Wizji sformułowane zostały cele strategiczne, a następnie – cele operacyjne i zadania.

Cele strategiczne, cele operacyjne i zadania Strategii

Najważniejszym zadaniem niniejszej strategii jest wytyczenie głównych celów do osiągnięcia w wyznaczonych obszarach oraz wskazanie działań prowadzących do realizacji tych celów.

Cel strategiczny I. Wsparcie rodziny i przeciwdziałanie kryzysom społecznym

Cel operacyjny 1. Wzmacnianie rodzin w trudnej sytuacji życiowej

Zadania:

1. Rozszerzenie dostępności pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, rodzinnego).
2. Udział w programach rządowych i lokalnych związanych z dożywianiem dzieci oraz wsparciem materialnym rodzin.
3. Kontynuacja i rozwój poradnictwa w zakresie świadczeń i usług społecznych, zapewniające rodzinom i osobom w kryzysie łatwy dostęp do informacji.
4. Realizacja indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności wraz z wdrażaniem np. intensywnej pracy socjalnej z osobami w kryzysie bezdomności, usług asystenckich dla osób w kryzysie bezdomności.
5. Rozwój infrastruktury w postaci klubów rodzinnych, centrum inicjatyw rodzinnych, szkół dla rodziców jako miejsc edukacji i profilaktyki przeciwdziałającej występowaniu lub pogłębianiu się trudności opiekuńczo-wychowawczych.
6. Edukacja finansowa i oddłużeniowa oraz wczesny monitoring zadłużeń czynszowych we współpracy z Wydziałem Gospodarki Mieszkaniowej.
7. Rozwój form wsparcia ograniczających problem bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego np. poprzez utworzenie Centrum Integracji Społecznej, realizację intensywnej pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.

Cel operacyjny 2. Ograniczanie skutków uzależnień

Zadania:

1. Prowadzenie punktów wsparcia i konsultacji dla osób uzależnionych i ich rodzin.
2. Kontynuacja i rozwój programów profilaktycznych w szkołach.
3. Realizacja kampanii społecznych o zagrożeniach związanych z uzależnieniami i współuzależnieniem.
4. Wspieranie grup samopomocy i lokalnych inicjatyw antyuzależnieniowych.

Cel operacyjny 3. Rozwój potencjału młodych mieszkańców

Zadania:

1. Rozszerzenie oferty zajęć dodatkowych i wyrównawczych dla uczniów.
2. Rozwijanie przedsiębiorczości, kreatywności i umiejętności społecznych wśród dzieci i młodzieży.
3. Wsparcie doradztwa zawodowego i wolontariatu młodzieżowego.
4. Rozwój infrastruktury typu placówka wsparcia dziennego i świetlica socjoterapeutyczna oraz wdrażanie metody pracy podwórkowej jako form wspierania dzieci i młodzieży z rodzin w kryzysie lub długotrwale korzystających z pomocy społecznej.

Cel operacyjny 4. Ochrona przed przemocą i wsparcie osób doświadczających przemocy

Zadania:

1. Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla osób doświadczających przemocy.
2. Wspieranie organizacji pozarządowych w prowadzeniu działań z tego zakresu (np. dedykowane tematycznie otwarte konkursy ofert na wsparcie dzieci zagrożonych i doświadczających przemocy domowej).
3. Inicjowanie kampanii lokalnych oraz działania profilaktyczne w szkołach dotyczące przeciwdziałania przemocy i agresji rówieśniczej.
4. Upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania pomocy (informacje aktualizowane, podane w jasny i czytelny sposób – na stronie www, w formie poradnika, broszury).

Cel operacyjny 5. Profesjonalizacja i dobrostan kadry pomocy społecznej

Zadania:

1. Szkolenia i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych i asystentów rodziny.
2. Rozwój superwizji i wsparcia merytorycznego dla kadr.
3. Szkolenia z zakresu self-care dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (z zakresu ryzyk związanych z realizacją pracy emocjonalnej, zadbana o sferę emocjonalną i dobrostan pracowników, redukcji stresu, itp.).

Cel strategiczny II. Aktywne, bezpieczne i samodzielne życie osób starszych

Cel operacyjny 1. Wzmacnianie bezpieczeństwa i praw osób starszych

Zadania:

1. Prowadzenie poradnictwa w zakresie praw i możliwościach wsparcia.
2. Inicjowanie, upowszechnianie kampanii dotyczących zagrożeń (oszustwa, wyłudzenia).

3. Rozwój oferty szkoleń i warsztatów z zakresu wzmacniania kompetencji cyfrowych osób starszych, w tym bezpieczeństwa cyfrowego i finansowego.
4. Rozwój oferty szkoleń i warsztatów z zakresu korzystania z e-usług i e-administracji.

Cel operacyjny 2. Wzmacnianie głosu i reprezentacji seniorów w życiu publicznym

Zadania:

1. Konsultacje społeczne z udziałem seniorów, włączanie ich w proces tworzenia lokalnych programów i dokumentów strategicznych.
2. Organizacja spotkań umożliwiających seniorom wyrażanie opinii i formułowanie rekomendacji dla władz samorządowych.
3. Kampanie informacyjne wśród seniorów, promowanie możliwości udziału w życiu publicznym i konsultacjach.
4. Stała współpraca z Klubami Seniora i organizacjami pozarządowymi, przekazywanie głosu środowiska seniorskiego do władz gminy.

Cel operacyjny 3. Aktywizacja społeczna osób starszych

Zadania:

1. Wsparcie i rozwój Klubów Seniora oraz inicjatyw integracyjnych.
2. Utworzenie dziennego domu pomocy jako ważnego elementu wsparcia pomiędzy usługami opiekuńczymi a skierowaniem do domu pomocy społecznej.
3. Współpraca z NGO w zakresie animowania czasu wolnego.
4. Organizacja wydarzeń rekreacyjnych i sportowych dla seniorów.
5. Kontynuowanie świadczenia usługi transportowej ułatwiającej udział w życiu społecznym.

Cel operacyjny 4. Opieka i wsparcie w miejscu zamieszkania

Zadania:

1. Rozszerzenie dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych.
2. Rozwój teleopieki i wolontariatu międzypokoleniowego.
3. Prowadzenie monitoringu sytuacji gospodarstw domowych prowadzonych przez osoby starsze, w szczególności 1-osobowych gospodarstw domowych osób starszych i osób starszych w wieku 80 lat i więcej.
4. Programy wsparcia dla opiekunów rodzinnych.

Cel strategiczny III. Równe szanse i wysoka jakość życia dla osób z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi

Cel operacyjny 1. Włączanie społeczne

Zadania:

1. Monitoring dostępności instytucji i przestrzeni publicznych.
2. Likwidacja barier oraz wspieranie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym z wykorzystaniem innowacyjnych form wsparcia.
3. Współpraca z NGO działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Cel operacyjny 2. Wysokiej jakości opieka i wsparcie

Zadania:

1. Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych.
2. Tworzenie punktów porad psychologicznych i wsparcia terapeutycznego.
3. Rozwój usług asystenckich dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami.
4. Rozwój mieszkalnictwa ze wsparciem (wspomaganych lub/i treningowych) w celu tworzenia warunków do prowadzenia niezależnego życia.
5. Wsparcie opiekunów rodzinnych poprzez rozwój usług wytchnieniowych.

Cel operacyjny 3. Aktywizacja zawodowa

Zadania:

1. Wsparcie w poszukiwaniu pracy i współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami.
2. Promocja dobrych praktyk zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.
3. Opracowanie koncepcji lokalnego Centrum Integracji Społecznej (CIS).

Cel Strategiczny IV. Wzmacnianie kondycji psychicznej i odporności emocjonalnej mieszkańców

Cel operacyjny 1. Promocja zdrowia psychicznego

Zadania:

1. Inicjowanie kampanii lokalnych z zakresu świadomości zdrowia psychicznego.
2. Realizacja działań w zakresie podnoszenia świadomości zdrowia psychicznego w szkołach.

Cel operacyjny 2. Rozwój wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego

Zadania:

1. Rozwój usług w punktach konsultacyjnych.
2. Zapewnienie bezpłatnych lub częściowo odpłatnych porad psychologicznych.
3. Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie zapobiegania depresji na poziomie lokalnym.
4. Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cel strategiczny V. Aktywna społeczność lokalna

Cel operacyjny 1. Wsparcie organizacji pozarządowych

Zadania:

1. Organizacja spotkań, konsultacji i paneli z organizacjami.
2. Rozwój wolontariatu lokalnego i współpraca międzysektorowa.
3. Wsparcie realizacji działań przez NGO (otwarte konkursy ofert).

Cel operacyjny 2. Integracja mieszkańców poprzez kulturę, sport i rekreację

Zadania:

1. Rozwijanie oferty wydarzeń artystyczno-kulturalnych i sportowych.
2. Kontynuacja i rozwój działalności Wrzesińskiego Centrum Wolontariatu.
3. Wsparcie lokalnych inicjatyw obywatelskich i NGO.
4. Tworzenie infrastruktury społecznej sprzyjającej aktywności obywatelskiej.

Cel operacyjny 3. Wzmacnianie aktywności obywatelskiej

Zadania:

1. Konsultacje społeczne przy tworzeniu dokumentów strategicznych.
2. Rozwój edukacji obywatelskiej i promocja dobrych praktyk lokalnych w zakresie aktywności obywatelskiej.

Wskaźniki realizacji Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026–2030

ma charakter wdrożeniowy, dlatego wymaga jasnego określenia **sposobów oceny** realizacji zaplanowanych działań. Niezbędne jest zatem wskazanie **wskaźników**, które pozwolą mierzyć stopień osiągnięcia celów Strategii.

W niniejszym rozdziale zaprezentowano **wskaźniki przypisane do każdego zadania**. Dla części zadań zaproponowano **więcej niż jeden wskaźnik** – można je stosować **alternatywnie** (wybrać jeden do monitoringu) lub **komplementarnie** (analizować łącznie, by uzyskać pełniejszy obraz realizacji).

Większość wskaźników ma **charakter porównawczy**, ich wartości należy zestawiać z poziomem wyjściowym sprzed wdrożenia Strategii (np. 2020 vs 2026) oraz w ramach **oceny śródkresowej** (np. 2025 vs 2026).

Ewaluacja przewidziana jest w dwóch trybach:

- **okresowym** – badanie postępu realizacji zadań w trakcie obowiązywania Strategii (np. co rok, co dwa lata lub w połowie okresu),
- **finalnym** – ocena stanu realizacji zadań **po zakończeniu** okresu obowiązywania dokumentu.

W **tabelach celów strategicznych** przedstawiono: cele operacyjne, powiązane z nimi **pakiety zadań** oraz odpowiadające im **wskaźniki**.

Wskaźniki: Cel strategiczny I. Wsparcie rodziny i przeciwdziałanie kryzysom społecznym

Tabela nr 5. Wskaźniki - Cel strategiczny I

Cel operacyjny	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
Cel operacyjny 1. WZMACNIANIE RODZIN W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	1. Rozszerzenie dostępności pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, rodzinnego). 2. Udział w programach rządowych i lokalnych związanych z dożywianiem dzieci oraz wsparciem materialnym rodzin. 3. Kontynuacja i rozwój poradnictwa w zakresie świadczeń i usług społecznych, zapewniające rodzinom i osobom w kryzysie łatwy dostęp do informacji. 4. Realizacja indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności wraz z wdrażaniem np. intensywnej pracy socjalnej z osobami w kryzysie bezdomności, usług asystenckich dla osób w kryzysie bezdomności. 5. Rozwój infrastruktury w postaci klubów rodzinnych, centrum inicjatyw rodzinnych, szkół dla rodziców jako miejsc edukacji i profilaktyki przeciwdziałającej występowaniu lub pogłębianiu się trudności opiekuńczo-wychowawczych. 6. Edukacja finansowa i oddłużeniowa oraz wczesny monitoring zadłużeń czynszowych we współpracy z Wydziałem Gospodarki Mieszkaniowej. 7. Rozwój form wsparcia ograniczających problem bezrobocia, w tym bezrobocia	W_1a. Liczba pracowników socjalnych w gminie W_1b. Liczba pracowników realizujących specjalistyczne poradnictwo na terenie gminy W_1c. Średniomiesięczna liczba udzielonych porad W_2. Formy i liczba działań podjęte w ramach programów żywieniowych i wsparcia materialnego dla najbardziej potrzebujących rodzin W_3. Liczba informacji udzielonych przez pracowników Urzędu Gminy i Ośrodka Pomocy Społecznej dotyczących dostępnych form wsparcia w zakresie świadczeń pieniężnych i usług W_4. Liczba zrealizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności W_5a. Liczba instytucji wspierających rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej W_5b. Liczba rodzin korzystających z usług świadczonych w instytucjach wspierających rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej W_6a. Liczba osób, które wzięły udział w działaniach edukacyjnych z zakresu zarządzania budżetem domowym i oddłużania W_6b. Liczba gospodarstw domowych objętych wczesnym monitoringiem zadłużeń czynszowych W_7. Liczba osób bezrobotnych korzystających z dedykowanych form wsparcia	Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS), Urząd Miasta i Gminy (UMiG), Punkty Konsultacyjne

	długotrwałego np. poprzez utworzenie Centrum Integracji Społecznej, realizację intensywną pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.		
Cel operacyjny 2. OGRANICZANIE SKUTKÓW UZALEŻNIEŃ	1. Prowadzenie punktów wsparcia i konsultacji dla osób uzależnionych i ich rodzin. 2. Kontynuacja i rozwój programów profilaktycznych w szkołach. 3. Realizacja kampanii społecznych o zagrożeniach związanych z uzależnieniami i współuzależnieniem. 4. Wspieranie grup samopomocy i lokalnych inicjatyw antyuzależnieniowych.	W_1. Średniomiesięczna liczba porad w punktach konsultacyjnych W_2. Liczba zrealizowanych programów z zakresu profilaktyki uzależnień w szkołach na terenie Gminy W_3. Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych na temat zagrożenia uzależnieniami W_4. Liczba działających grup samopomocowych osób uzależnionych, w tym również grup AA	OPS, UMiG, szkoły
Cel operacyjny 3. ROZWÓJ POTENCJAŁU MŁODYCH MIESZKAŃCÓW	1. Rozszerzenie oferty zajęć dodatkowych i wyrównawczych dla uczniów. 2. Rozwijanie przedsiębiorczości, kreatywności i umiejętności społecznych wśród dzieci i młodzieży. 3. Wsparcie doradztwa zawodowego i wolontariatu młodzieżowego. 4. Rozwój infrastruktury typu placówka wsparcia dziennego i świetlica socjoterapeutyczna oraz wdrażanie metody pracy podwórkowej jako form wspierania dzieci i młodzieży z rodzin w kryzysie lub długotrwale korzystających z pomocy społecznej.	W_1. Liczba zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi W_2. Liczba zrealizowanych projektów dydaktycznych kształcących umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów, kreatywności, przedsiębiorczości i postaw innowacyjnych W_3a. Liczba godzin zrealizowanego doradztwa zawodowego W_3b. Liczba uczniów angażujących się w wolontariat w placówkach oświatowo-wychowawczych i opiekuńczych W_4a. Liczba placówek wsparcia dziennego działających na terenie gminy W_4b. Liczba miejsc i liczba dzieci korzystająca w ciągu roku ze wsparcia w placówce wsparcia dziennego	UMiG, szkoły, NGO
Cel operacyjny 4. OCHRONA PRZED PRZEMOCĄ I WSPARCIE OSÓB	1. Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla osób doświadczających przemocy. 2. Wspieranie organizacji pozarządowych w prowadzeniu działań z tego zakresu	W_1a. Liczba osób zajmujących się poradnictwem specjalistycznym dla ofiar przemocy na terenie Gminy W_1b. Średniomiesięczna liczba godzin poradnictwa specjalistycznego dla osób doświadczających przemocy	OPS, UMiG, policja, straż miejska

DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY	(np. dedykowane tematycznie otwarte konkursy ofert na wsparcie dzieci zagrożonych i doświadczających przemocy domowej). 3. Inicjowanie kampanii lokalnych oraz działania profilaktyczne w szkołach dotyczące przeciwdziałania przemocy i agresji rówieśniczej. 4. Upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania pomocy (informacje aktualizowane, podane w jasny i czytelny sposób – na stronie internetowej, w formie poradnika, broszury).	na terenie Gminy W_2a. Wysokość środków przekazanych w drodze zlecenia zadań organizacjom pozarządowym na realizację działań z zakresu ochrony przed przemocą i wsparcia osób doświadczających przemocy na terenie Gminy W_2b. Liczba projektów dotyczących przemocy w rodzinie zrealizowanych przez organizacje pozarządowe na terenie Gminy W_3. Liczba przeprowadzonych działań w zakresie profilaktyki agresji i przemocy nakierowanych na kreowanie wspierającego środowiska szkolnego W_4. Dostępność informacji dotyczących instytucji pomocowych i możliwości uzyskania w nich pomocy dla ofiar przemocy na stronach www Gminy oraz OPS	
Cel operacyjny 5. PROFESJONALIZACJA I DOBROSTAN KADRY POMOCY SPOŁECZNEJ	1. Szkolenia i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych i asystentów rodziny. 2. Rozwój superwizji i wsparcia merytorycznego dla kadr. 3. Szkolenia z zakresu self-care dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (z zakresu ryzyk związanych z realizacją pracy emocjonalnej, zadbania o sferę emocjonalną i dobrostan pracowników, redukcji stresu, itp.).	W_1a. Liczba szkoleń zrealizowanych dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny W_1b. Liczba pracowników socjalnych i asystentów rodziny, którzy ukończyli co najmniej jedno szkolenie w roku W_2a. Liczba godzin superwizji zrealizowanych dla pracowników socjalnych W_2b. Liczba pracowników socjalnych objętych superwizją W_3. Liczba szkoleń z zakresu self-care zrealizowanych w ciągu roku dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny	OPS

Wskaźniki: Cel strategiczny II. Aktywne, bezpieczne i samodzielne życie osób starszych

Tabela nr 6. Wskaźniki - Cel strategiczny II

Cel operacyjny	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna
----------------	---------	-----------	----------------

			instytucja
Cel operacyjny 1. WZMACNIANIE BEZPIECZEŃSTWA I PRAW OSÓB STARSZYCH	1. Prowadzenie poradnictwa w zakresie praw i możliwościach wsparcia. 2. Inicjowanie, upowszechnianie kampanii dotyczących zagrożeń (oszustwa, wyłudzenia). 3. Rozwój oferty szkoleń i warsztatów z zakresu wzmocnienia kompetencji cyfrowych osób starszych, w tym bezpieczeństwa cyfrowego i finansowego. 4. Rozwój oferty szkoleń i warsztatów z zakresu korzystania z e-usług i e-administracji.	W_1a. Liczba zrealizowanych działań lub inicjatyw informacyjnych dotyczących praw i przywilejów osób starszych W_1b. Dostępność informacji dotyczących praw i przywilejów osób starszych na stronach www Gminy oraz OPS W_2. Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych na temat przestępstw wobec osób starszych i minimalizacji ryzyka W_3. Liczba szkoleń/warsztatów wzmocniających kompetencje cyfrowe osób starszych, w tym z zakresu bezpieczeństwa cyfrowego i finansowego W_4. Liczba zrealizowanych szkoleń/wykładów/pogadanek dla seniorów z zakresu bezpiecznego korzystania z e-usług, e-administracji, bankowości elektronicznej	UMiG, OPS, policja, straż miejska, Klub Senior+ „Wrzosowisko”
Cel operacyjny 2. WZMACNIANIE GŁOSU I REPREZENTACJI SENIORÓW W ŻYCIU PUBLICZNYM	1. Konsultacje społeczne z udziałem seniorów, włączanie ich w proces tworzenia lokalnych programów i dokumentów strategicznych. 2. Organizacja spotkań umożliwiających seniorom wyrażanie opinii i formułowanie rekomendacji dla władz samorządowych. 3. Kampanie informacyjne wśród seniorów, promowanie możliwości udziału w życiu publicznym i konsultacjach. 4. Stała współpraca z Klubami Seniora i organizacjami pozarządowymi, przekazywanie głosu środowiska seniorskiego do władz gminy.	W_1. Liczba otwartych konsultacji społecznych zrealizowanych na terenie gminy W_2. Liczba otwartych spotkań dla mieszkańców w celu zbierania opinii o aktualnych działaniach podejmowanych na terenie gminy W_3. Liczba działań promujących udział w konsultacjach społecznych W_4. Liczba opinii, wniosków lub rekomendacji zgłoszonych przez środowiska seniorskie i przekazanych władzom gminy	UMiG, OPS
Cel operacyjny 3. AKTYWIZACJA SPOŁECZNA OSÓB STARSZYCH	1. Wsparcie i rozwój Klubów Seniora oraz inicjatyw integracyjnych. 2. Utworzenie dziennego domu pomocy jako ważnego elementu wsparcia pomiędzy usługami opiekuńczymi a skierowaniem	W_1. Liczba klubów seniora funkcjonujących na terenie gminy W_2a. Utworzenie Dziennego Domu Pomocy (DDP) dla osób starszych W_2b. Wysokość środków przeznaczonych na	UMiG, OPS, lokalne organizacje pozarządowe (NGO),

	do domu pomocy społecznej. 3. Współpraca z NGO w zakresie animowania czasu wolnego. 4. Organizacja wydarzeń rekreacyjnych i sportowych dla seniorów. 5. Kontynuowanie świadczenia usługi transportowej ułatwiającej udział w życiu społecznym.	funkcjonowanie Klubów Seniora i DDP W_2c. Łączna liczba osób starszych objęta wsparciem w ramach funkcjonowania klubów seniora, DDP i grupy samopomocowej W_3. Wysokość środków przekazanych organizacjom pozarządowym animującym czas wolny osób starszych W_4. Liczba inicjatyw wspierających aktywność osób starszych na terenie gminy W_5. Liczba zrealizowanych przewozów dla osób starszych w ramach indywidualnej usługi transportowej	
Cel operacyjny 4. OPIEKA I WSPARCIE W MIEJSCU ZAMIESZKANIA	1. Rozszerzenie dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych. 2. Rozwój teleopieki i wolontariatu międzypokoleniowego. 3. Prowadzenie monitoringu sytuacji gospodarstw domowych prowadzonych przez osoby starsze, w szczególności 1-osobowych gospodarstw domowych osób starszych i osób starszych w wieku 80 lat i więcej. 4. Programy wsparcia dla opiekunów rodzinnych.	W_1a. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi (podstawowe i specjalistyczne) W_1b. Liczba godzin usług opiekuńczych zrealizowanych w ciągu roku W_2a. Liczba osób objętych usługami z zakresu „opieki na odległość” w gminie W_2b. Liczba wolontariuszy-seniorów zaangażowanych w wolontariat W_3. Liczba gospodarstw domowych objętych monitoringiem sytuacji gospodarstw domowych prowadzonych przez osoby starsze w szczególności 1-osobowych gospodarstw domowych osób starszych i osób starszych w wieku 80 lat i więcej oraz formy monitoringu W_4a. Formy działań wspierających opiekunów rodzinnych W_4b. Liczba wspartych opiekunów rodzinnych w ramach prowadzonych działań	OPS, Wrzesińskie Centrum Wolontariatu

Wskaźniki: Cel strategiczny III. Równe szanse i wysoka jakość życia dla osób z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi

Tabela nr 7. Wskaźniki - Cel strategiczny III

Cel operacyjny	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
Cel operacyjny 1. WŁĄCZANIE SPOŁECZNE	1. Monitoring dostępności instytucji i przestrzeni publicznych. 2. Likwidacja barier oraz wspieranie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, również z wykorzystaniem innowacyjnych form wsparcia. 3. Współpraca z NGO działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	W_1. Liczba miejsc wrażliwych monitorowanych pod względem ich dostępności dla osób z niepełnosprawnością W_2a. Liczba działań służących znoszeniu barier w dostępności W_2b. Liczba działań na rzecz integracji osób z niepełnosprawnościami W_3. Liczba działań na rzecz integracji osób z niepełnosprawnościami realizowanych we współpracy lub zleconych organizacjom pozarządowym	UMiG, OPS, NGO
Cel operacyjny 2. WYSOKIEJ JAKOŚCI OPIEKA I WSPARCIE	1. Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych. 2. Tworzenie punktów porad psychologicznych i wsparcia terapeutycznego. 3. Rozwój usług asystenckich dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami. 4. Rozwój mieszkalnictwa ze wsparciem (wspomaganych lub/i treningowych) w celu tworzenia warunków do prowadzenia niezależnego życia. 5. Wsparcie opiekunów rodzinnych poprzez rozwój usług wytchnieniowych.	W_1. Liczba godzin specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami oraz dla osób z zaburzeniami psychicznymi W_2a. Liczba punktów porad psychologicznych i wsparcia terapeutycznego na terenie gminy W_2b. Średniomiesięczna liczba udzielonych porad psychologicznych i wsparcia terapeutycznego na terenie gminy W_3a. Liczba osób korzystających z usług asystenckich W_3b. Liczba godzin usług asystenckich W_4. Liczba mieszkań ze wsparciem funkcjonujących na terenie gminy W_5. Liczba osób wspartych w ramach usług wytchnieniowych na terenie gminy	OPS, UMiG, NGO

Cel operacyjny 3. AKTYWIZACJA ZAWODOWA	1. Wsparcie w poszukiwaniu pracy i współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami. 2. Promocja dobrych praktyk zatrudniania osób z niepełnosprawnościami i osób z zaburzeniami psychicznymi. 3. Opracowanie koncepcji lokalnego Centrum Integracji Społecznej (CIS).	W_1. Liczba działań nakierowanych na wsparcie w poszukiwaniu pracy i współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami w tym zakresie W_2. Liczba inicjatyw służących promowaniu dobrych praktyk z zakresu zatrudniania osób z niepełnosprawnościami i osób z zaburzeniami psychicznymi W_3. Liczba zrealizowanych analiz i konsultacji dotyczących możliwości utworzenia CIS	OPS, UMiG, NGO, lokalni przedsiębiorcy, lokalne podmioty ekonomii społecznej, WTZ
---	---	---	---

Wskaźniki: Cel strategiczny IV. Wzmacnianie kondycji psychicznej i odporności emocjonalnej mieszkańców

Tabela nr 8. Wskaźniki - Cel strategiczny IV

Cel operacyjny	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
Cel operacyjny 1. PROMOCJA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	1. Inicjowanie kampanii lokalnych z zakresu świadomości zdrowia psychicznego. 2. Realizacja działań w zakresie podnoszenia świadomości zdrowia psychicznego w szkołach.	W_1. Liczba działań zrealizowanych lokalnie z zakresu podnoszenia świadomości zdrowia psychicznego W_2. Liczba działań służących podnoszeniu świadomości zdrowia psychicznego w szkołach	UMiG, SZKOŁY
Cel operacyjny 2. ROZWÓJ WSPARCIA W ZAKRESIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO	1. Rozwój usług w punktach konsultacyjnych. 2. Zapewnienie bezpłatnych lub częściowo odpłatnych porad psychologicznych. 3. Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie zapobiegania depresji na poziomie lokalnym. 4. Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	W_1. Liczba godzin konsultacji/poradnictwa w zakresie zdrowia psychicznego w lokalnych punktach konsultacyjnych W_2a. Liczba punktów porad psychologicznych i wsparcia terapeutycznego na terenie gminy W_2b. Średniomiesięczna liczba udzielonych porad psychologicznych i wsparcia terapeutycznego na terenie gminy W_3. Liczba działań profilaktycznych i edukacyjnych zrealizowanych lokalnie z zakresu świadomości depresji jako choroby psychosomatycznej oraz dostępnych form pomocy W_4a. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi W_4b. Liczba godzin specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	OPS, UMiG, NGO

Wskaźniki: Cel strategiczny V. Aktywna społeczność lokalna

Tabela nr 9. Wskaźniki - Cel strategiczny V

Cel operacyjny	Zadania	Wskaźniki	Odpowiedzialna instytucja
Cel operacyjny 1. WSPIERANIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	1. Organizacja spotkań, konsultacji i paneli z organizacjami. 2. Rozwój wolontariatu lokalnego i współpraca międzysektorowa. 3. Wspieranie realizacji działań przez NGO (otwarte konkursy ofert).	W_1. Liczba spotkań, konsultacji i paneli z organizacjami społecznymi na temat wspólnych działań z instytucjami publicznymi W_2. Liczba działań podjętych przez Urząd Gminy we współpracy z innymi instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz pozyskiwania wolontariuszy zaangażowanych na rzecz lokalnej społeczności W_3a. Liczba otwartych konkursów ofert zrealizowanych w ciągu roku W_3b. Liczba organizacji pozarządowych, które uzyskały dofinansowanie do realizacji projektów w ramach otwartych konkursów ofert i łączna kwota dofinansowania	UMiG, Wrzesińskie Centrum Wolontariatu
Cel operacyjny 2. INTEGRACJA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ KULTURĘ, SPORT I REKREACJĘ	1. Rozwijanie oferty wydarzeń artystyczno-kulturalnych i sportowych. 2. Kontynuacja i rozwój działalności Wrzesińskiego Centrum Wolontariatu. 3. Wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich i NGO. 4. Tworzenie infrastruktury społecznej sprzyjającej aktywności obywatelskiej.	W_1a. Liczba zróżnicowanych zajęć artystyczno-kulturalnych i sportowych oferowanych mieszkańcom Gminy W_2. Liczba imprez edukacyjnych i kulturalno-sportowych, których Gmina była organizatorem, współorganizatorem albo partnerem W_3a. Łączna kwota dotacji udzielonych lokalnym organizacjom pozarządowym na realizację zadań z zakresu kultury i sportu W_3b. Liczba organizacji pozarządowych, które uzyskały dofinansowanie do realizacji projektów z zakresu kultury i sportowych W_4. Liczba miejsc przeznaczonych do spotkań i działań społeczności lokalnej	UMiG, Wrzesińskie Centrum Wolontariatu, Biblioteka Publiczna, Wrzesiński Ośrodek Kultury, Wrzesińskie Obiekty Sportowo-Rekreacyjne, Muzeum Dzieci Wrzesińskich

Cel operacyjny 3. WZMACNIANIE AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ	1. Konsultacje społeczne przy tworzeniu dokumentów strategicznych. 2. Rozwój edukacji obywatelskiej i promocja dobrych praktyk lokalnych w zakresie aktywności obywatelskiej.	W_1a. Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych W_1b. Szacowana liczba osób uczestniczących w konsultacjach W_2a. Liczba przeprowadzonych inicjatyw edukacyjnych z zakresu aktywności obywatelskiej (warsztatów, szkoleń, spotkań, wykładów) W_2b. Liczba inicjatyw nakierowanych na promowanie przykładów dobrych działań na rzecz wspólnoty lokalnej W_2c. Liczba lokalnych inicjatyw lub dobrych praktyk zaprezentowanych i promowanych na terenie gminy (np. w mediach lokalnych, podczas wydarzeń, itp.)	UMiG, Wrzesińskie Centrum Wolontariatu, Biblioteka Publiczna, Szkoły
--	--	---	--

Wdrażanie i monitoring

Zapisy „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026-2030” będą wdrażane poprzez współpracę międzyinstytucjonalną różnych podmiotów na terenie Miasta i Gminy. **Dokumentami szczegółowymi, poprzez które zapisy Strategii będą wdrażane będą m.in.:**

- Gminny Program Ośłony – Aktywizowanie i Wyrównywanie Szans Seniorów w Gminie Września
- Gminny Program Ośłony – Wspieranie Środowisk Długotrwale Ubogich w Celu Poprawy Sytuacji Mieszkaniowej ww. Środowisk i Przeciwdziałanie Zjawisku Bezdomności w Gminie Września
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
- Gminny Program Wspierania Rodziny
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
- Program Współpracy Gminy Września z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

Narzędziami, które posłużą do współfinansowania działań podejmowanych w ramach realizacji zapisów Strategii będą m.in. **Programy Rządowe** i pochodzące z nich środki krajowe:

- Program „Opieka 75+”
- Program „Senior+”
- Program „Opieka wytchnieniowa” dla JST
- Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”
- Program „Posiłek w szkole i w domu”
- Program „Asystent rodziny”
- Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
- Dofinansowanie dodatku motywacyjnego dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej

oraz **dofinansowanie pochodzące ze środków europejskich:**

- Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 (współfinansowany z EFS+)
- Usługa transportowa „Door-to-door”

Dbłość o skuteczną realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026-2030 wiąże się także z jej systematycznym monitorowaniem. Proces ten umożliwi zarówno ocenę osiąganych rezultatów w ramach już wdrożonych działań, jak i wprowadzenie ewentualnych korekt.

Proces monitoringu opierać się będzie na wskaźnikach finansowych i ilościowych. Podstawowe dane statystyczne niezbędne do opracowania tych wskaźników pozyskiwane będą z państwowych źródeł statystycznych (GUS) na poziomie gminy. Uzupełnieniem tej bazy będą informacje dostarczane przez

instytucje, organizacje oraz grupy środowiskowe uczestniczące w działaniach związanych z poszczególnymi celami strategii. Dla każdego zadania ujętego w *Strategii* zostały wyznaczone konkretne wskaźniki monitorujące. Ich pomiar oraz częstotliwość raportowania będą dostosowywane do rodzaju danego wskaźnika.

Za koordynację wdrażania strategii odpowiada Ośrodek Pomocy Społecznej. Realizacja celów strategii odbywać się będzie we współpracy z lokalną społecznością, a także z różnymi instytucjami i organizacjami, tak aby działania objęły swoim zasięgiem całą gminę.

Skuteczność wdrażania strategii zależy od ścisłej współpracy wszystkich zaangażowanych podmiotów, bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie oraz dostępnych środków finansowych. Kluczowe znaczenie będzie miało również konsekwentne realizowanie zaplanowanych działań, aktywne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, budowanie świadomości społecznej na temat znaczenia strategii oraz upowszechnianie jej celów i założeń wśród mieszkańców.

Ramy finansowe Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Września na lata 2026-2030 będzie finansowana z różnych źródeł, z uwzględnieniem zasad montażu finansowego, łączącego środki własne gminy, środki z budżetu państwa, funduszy europejskich oraz innych środków zewnętrznych.

Wydatki gminy w zakresie polityki społecznej obejmują zarówno zadania własne o charakterze obowiązkowym i fakultatywnym, jak i zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Składają się one przede wszystkim z kosztów bieżących funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej, świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, realizacji programów rządowych i resortowych, a także wydatków inwestycyjnych związanych z rozwojem usług społecznych oraz projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

W ramach finansowania zadań przewiduje się wykorzystanie m.in.:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji celowych z budżetu państwa,
- środków z Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środków pochodzących z programów operacyjnych Unii Europejskiej (EFS+, FEPW),
- wkładów finansowych organizacji pozarządowych i partnerów społecznych,
- innych środków zewnętrznych, w tym grantów, darowizn i sponsoringu.

Ramy finansowe mają charakter szacunkowy i mogą podlegać corocznej aktualizacji, w zależności od możliwości budżetowych gminy oraz dostępu do środków zewnętrznych. Monitoring wydatków i stopnia realizacji finansowych założeń strategii będzie prowadzony w ramach systemu monitoringu i ewaluacji strategii, przy współpracy jednostek organizacyjnych gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej i innych partnerów lokalnych.

Tabela 10. Wydatki (prognoza wydatków w zł)

Dział	2026	2027	2028	2029	2030
851 – Ochrona zdrowia	2 750 000,00	2 900 000,00	3 050 000,00	3 200 000,00	3 350 000,00
852 – Pomoc społeczna	31 500 000,00	33 000 000,00	34 500 000,00	36 000 000,00	38 000 000,00
853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 200 000,00	1 250 000,00	1 350 000,00	1 400 000,00	1 450 000,00
854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	750 000,00	800 000,00	850 000,00	900 000,00	950 000,00
855 – Rodzina	32 000 000,00	33 500 000,00	35 000 000,00	37 000 000,00	39 000 000,00
ŁĄCZNIE:	68 200 000,00	71 450 000,00	74 750 000,00	78 500 000,00	82 750 000,00

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1214 ze zm.), nakłada na gminę obowiązek opracowywania i realizowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grupy szczególnego ryzyka. Dotychczasowa strategia obowiązująca w gminie Września wprowadzona została uchwałą nr XXIV/228/2021 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 28 maja 2021r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Września na lata 2021-2025 i obowiązuje do końca 2025 roku. W związku z powyższym konieczne jest wprowadzenie strategii na kolejne lata.